

AHMET REFİK

HİCRÎ ON BİRİNCİ ASIRDA
İSTANBUL HAYATI

(1000 — 1100)

İstanbul'un fîkri, iktisadî ve ticarî ahvalde; evkaf, belediye, iaşe ve gümrük işlerine dair hazinesi evrak'ın gayri matbu' vesikalarını havidir.

1931

İSTANBUL
DEVLET MATBAASI

Türk Tarih Encümeni külliyyatı

Bu külliyyat, Türkiye tarihine dair Hazinei Evrak'ta mevcut vesikaları, Türkiye'ye müteallik kitaplarla sair eserleri ve ecnebi üsânlarda millî tarihimize dair yazılan eserlerin tercümelerini lütîva eylemek üzere tesis edilmiştir.

NEŞREDİLEN ESERLER:

1. Memaliki Osmaniyye'de Demirbaş Şarl, **Ahmet Refik** (kalmadı)
2. Memaliki Osmaniyye'de Kral Rakoçi ve tevabii. **Ahmet Refik** „
3. Bir elçinin tarihçi sefreti, **Hayrettin Nedim** 100 Kş.
4. Osmanlılar ve Büyük Frederik, **Ahmet Refik** 50 „
5. Kayseri şehri, **Halil Etem** 60 „
6. Onuncu asır hicrîde İstanbul hayatı, **Ahmet Refik** 60 „
7. Lâmartin, İzmirde çiftliği, **Ahmet Refik** 50 „
8. Türkiye'de mülteciler meselesi, **Ahmet Refik** 60 „
9. Menakıbı hünerveran, **Âli (İbnülemin Mahmut Kemal Bey'in mukaddimesile)** 70 „
10. Silâhtar tarihi (I inci cilt) **Ahmet Refik Bey'in mukaddimesile)** 400 „
11. Evliya Çelebi seyahatnamesi (yedinci cilt) 450 „
12. Tuhfei hattatiyn, **Süleyman Sadettin Efendi (İbnülemin Mahmut Kemal Bey'in mukakkimesile)** 400 „
13. Evliya Çelebi seyahatnamesi (sekizinci cilt) 400 „
14. Silâhtar tarihi (ikinci cilt) (**Ahmet Refik Bey'in mukaddimesile)** 400 „
15. Düstrurname, **Mükrimin Halil** 200 „
16. Son asır türk şairisri, **İbnülemin Mahmut Kemal** 240 „
17. Hicrî on ikinci asırda İstanbul hayatı, **Ahmet Refik** 160 „

AHMET REFİK

HİCRÎ ON BİRİNCİ ASIRDA .

İSTANBUL HAYATI

(1000—1100)

Istanbul'un fikrî, içtimaî, iktisadî ve ticarî ahvalile evkaf, belediye, iaşe ve gümrük işlerine dair hazinesi evrak'ın gayri matbu' vesikalarını havidir.

1 9 3 1

İSTANBUL

DEVLET MATBAASI

IV

Bunula beraber, bu asrın ticarî ve içtimaî hayatına dair gene oldukça mühim vesikalara tesadüf edilmiştir.

Vesikalar Divan'dan çıkan hükümlerin kayıtlarıdır. Her vesikanın üzerinde bazı tashihler ve unutulmuş yerler vardır. Tashihler esas addo-
lunduğu gibi, unutilan kelimeler de kavis içinde gösterilmiştir. On birinci
asıra ait vesikalarda tarihler hem ihtisar tarikile, hem de ay isimleri aynen
yazılmıştır. Defterlerde tarih sıraları da karışıktır. Divanın arabî tarihi
göstermek için kabul ettiği ihtisar usulü şöyledir :

M = Muharrem.	B = Receb.
S = Safer.	Ş = Şaban.
Ra = Rebiülevvel.	N = Ramazan.
R = Rebiülâhir.	L = Şevval.
Ca = Cemaziyelevvel.	Za = Zilkade.
C = Cemaziyelâhir.	Z = Zilhicce

Hicrî on birinci asrda İstanbul hayatına ait malûmat, yalnız bu ve-
sikalardan ibaret değildir. Bu hükümler ancak ticarî ve iktisadî hayatta,
ve şehrin umumî hayatında nizam ve kanunlara mugayir bir hareket vu-
kua geldiği veya bir iş görüleceği zaman yazılmıştır. İhtiva eyledikleri
malûmat henüz bilinmiyen şeyler olmakla beraber, sair vesikalarla da ik-
mal olunmak iktiza eder. Bununla beraber, Divanı Hümayun'un içtimaî ve
iktisadî hayata teallük eden bu kayıtları tarihle iştigal eden zevat için
kıymetli bir menba' teşkil edebilir.

Vesikalar, bittabi, arap harflerile yazılmış olduğu cihetle, yeni türk
harflerine çevrilirken imlâ ve telâffuzlarının muhafazası nazarı dikkate
alınmış, ve vesikalardaki imlâ yanlışları ve şekilleri aynen muhafaza edil-
miştir.

Vesikalar, defter sırasile tetkik olunduğu cihetle bazı kısımlarada
tarih sırasile değildir. Fakat her hangi bir mes'eleye dair vesikayı kolayca
bulabilmek için kitabın başına bir fihrist, ve sonuna da alfabe tertibile
diğer bir fihrist ilâve edilmiştir.

Büyükada 7 temmuz 1931

Ahmet Refik

KİTAPTAKİ VESİKALAR

Mukaddime	III
---------------------	-----

1. SARAY İDARESİ

3. Sarayda köşk inşa edildiği cihetle işçi bulması için Mimar Davuda yazılan hüküm	2
6. Saray bahçesine Meraştan sümbül soğanı getirilmesine dair.	3
10. İncili köşkün inşası için Geliboludan işçi getirilmesine dair.	5
12. Saraydaki ekmek fırınında çalışan oğlanlara dair	7
17. Edirneden Saray bahçeleri için gül getirilmesine dair	9
18. Yemenden tülbent getirilmesine dair	9
47. Saraya gelen suyun çalınmasına mani olmak için	23
56. Safiye Sultanın Revandaki haslarından gelen adamların tekrar Revana gideceklerine dair	27
66. Birinci Ahmet tarafından yaptırılacak köşk için İznikten çini getirilmesine dair	34
71. İstanbula gelen misk ve amberden Padişah için alınmadan kimseye satılmamasına dair	37
82. Birinci Ahmedin avlandığı korularda başkalarının avlanmamasına ve kömür yakmamasına dair	43
90. Birinci Ahmedin sürgün avına çıkacağına dair	47
92. Ecnebinlerin Saraya mahsus av yerlerinde avlanmamalarına dair	48
93. Sadrazam Mehmet Paşaya ait haslardan alınan vergilerin reyadan tekrar alınmamasına dair	48
97. İkinci Osman vak'asında Saraydan çalınan sorguça dair	52

2. EVKAF MUAMELÂTI, CAMİ VE ÇEŞMELER

15. Manisada Üçüncü Murat tarafından yaptırılan cami etrafındaki kaldırımları yapmak için giden ve hapsedilen ustanın ıtlakına dair	8
27. Fethiye Camii etrafındaki boş yerlerin, fazla cemaat olmak için, ahaliden isteyenlere birer ve yarım evlek taksim olunmasına dair	13

VI

54. Üçüncü Mehmedin türbesine lüzumu olan mermerin getirilmesine dair 26
60. Hersezkade Ahmet Paşanın evkafına dair 29
67. İstanbulda Hafız Ahmet Paşanın yaptırdığı camiye su getirilmesine dair 34
78. Sultan Ahmet camiinin inşası esnasında getirilecek taşlara dair 41
94. İstanbul sularına dair 49
95. İstanbul su yollarına ağaç dikilmemesine ve bahçe yapılmamasına dair 50
96. İstanbula gelen gemilerden alınan mastariyelerin Sultan Ahmet camiine vakfedildiğine dair 51
103. Yeni cami için kireç yakan Maltepe ahalisinin artık kireç yakmalarına lüzum kalmadığına dair 56

3. FİKRÎ HAYAT, ŞAN'AT, MEDRESELER

8. Hoca Sadeddin Efendiye Mısırdan gelen kitaplarla eşyanın yağma edildiğine ve bunların buldurulmasına dair 4
9. İstanbula lâzım olan çiniler tamam olmadan harice çini yapılmamasına dair Mimar Davut Ağa tarafından yazılan mektup üzerine İznik kadısına hüküm 5
26. Hoca Sadeddin Efendinin arpalığına dair 13
33. Hoca Sadeddin Efendinin Eflakta bazı kimselerde parası olduğuna dair 17
36. Talebe ile çocukların En'amı Şerif okumak için Mehmet Paşa camisine gitmelerine dair 18
64. Saray için lüzumu olan çinilerin İznikte imali için İznike gönderilecek malzemenin irsaline dair 33
65. Mirî binalara lüzumu olan çiniler tamamlanmadan harice çini satılmamasına dair 33
66. Birinci Ahmet tarafından yaptırılacak köşk için İznikten çini getirilmesine dair 34
70. İznikte emirsiz çini yapılmamasına dair 36

4. GAYRİ MÜSLİMLER VE KİLİSELER

7. İstanbulda müslümanlardan olduğu gibi, Rumlardan da kasap akçası toplanmasına dair 3
22. Yahudilerin kasaplıklarına dair 11
29. Boğaziçinde İstinyede ahaliye alenen şarap satılmamasına dair 14

30.	Tophanede oturan İngiliz elçisinden ahalinin şikâyetlerine dair	15
38.	Yahudilerin yaya kaldırımları bozduklarına dair	19
39.	Kasap yamaklığı etmeyen Ermenilere ait evlerin satılmasına dair	19
40.	Hamir mukataasından para çalan bir Vahudinin idamına dair	19
41.	Istanbulda Yahudilerin kıyafetlerine dair	20
44.	Galatada ve Tophanede yerli ve evli olmıyan Rum ve Ermenilerin kefile verilmelerine dair	21
51.	Istanbul patrikinin şikâyeti üzerine sabık Patrikin menfi bulunduğu Rodostan Tûru Sîna manastırına sürgün edilmesine dair	24
59.	Istanbul patrikinin Divana müracaat ederek birkaç Rum papasını sürdürdüğüne dair	29
81.	Istanbulda Müslümanlara Yahudilerin birer orducu vermelerine dair	42
84.	Istanbul patrikine kimsenin müdahale etmemesine dair. . .	44
97.	İkinci Osman vak'asında Saraydan çalınan sorguça dair . .	52
98.	Istanbuldaki Hıristiyanların kıyafetlerine dair	52
99.	Ermenilerin patriklerinden şikâyetlerine dair	53
100.	Kâtip Kasım mahallesindeki hıristiyan evlerine dair . . .	53

5. BELEDİYE İŞLERİ, AHVALİ SİHHİYYE, EVLER, SOKAKLAR

16.	Istanbulda tıp tahsil etmeyenlere tabiplik ettirilmemesine dair.	8
20.	Tahtakalede Katır Hanına konan misafirlere kimsenin tecavüz etmemesine dair.	10
25.	Istanbul kaldırımlarına, ve sokakların temiz tutulmasına dair .	13
34.	Sadrazam merhum Ali Paşanın hanına ahşap bina yapılmamasına dair	17
35.	Koca Nişancı mahallesindeki intizamsızlığın men'ine dair . .	18
38.	Yahudilerin yaya kaldırımları bozduklarına dair.	19
85.	Istanbul tabiplerinin vazifelerine dair	44
89.	Istanbul sakalarına verilen müsaadeye dair.	46

6. MESKÛKÂT VE ÜCRETLER

11.	Istanbulda satılan gümüş takımlara dair	6
69.	Amele ücretlerine dair	36

7. İAŞE VE ERZAK

1.	Istanbulda toplanan kasap akçasının faizine dair	1
----	--	---

VIII

2. İstanbula yağ gönderilmesi için Kefe beylerbeğisine yazılan hüküm	1
5. İstanbulda et sıkıntısı çekildiği için kasap sermayesi istenildiğine dair	3
21. İstanbul için meyva teminine dair	10
23. İzmirden İstanbula gelecek üzüm, incir ve zeytin yağına dair	
31. İstanbulda koyunların nasıl tevzi olunacağına dair	12
45. İstanbula gelen pastırmalık sığırların nerede satıldığına dair .	16
55. Hubbî Hatunun Kadıköyündeki fırınına dair	22
87. İstanbul içinde koyun ve keçi kesilmemesine dair	27

8. TİCARET, SANAYİ, GÜMRÜK MUAMELELERİ

4. İstanbuldaki sımkeş ve kal ocaklarının kaldırılmasına dair. .	2
13. Keremitiçilere mahsus odunun başkalarına satılmaması hakkında Mimar Davud'un yazdığı mektup üzerine İstanbul kadısına yazılan hüküm	7
14. İstanbuldaki bıçkıcı taifesinin vazifelerine dair	7
19. İstanbula gelen gemilerin hangi iskelelere yanaşacaklarına dair	10
24. İstanbuldan gemicilere kereste verilmemesine dair.	12
28. Avusturya seferi için lâğımçı tedarikine dair	14
32. Esnafın sokaklarda dolaşmayıp satacakları şeyi dükkânlarında satmalarına dair.	16
37. İstanbulda fazla çiçekçi dükkânlarının kaldırılmasına dair . .	18
42. Evlerinde koyun kesip yağlarını mumculara vermiyenlerin tecziyelerine dair	20
43. Sefere giden mimarlara, suyolculara ve dülgerlere Hassa mimarlarından İsmailin başbuğ tayin olduğuna dair.	21
46. Hasköyde pişen keremitelere dair.	22
48. İstanbula gelen kerestelere dair.	23
49. Bakırköyünde yapılan keremitelere dair.	23
50. Sefere gidecek mimarlara dair	24
52. İstanbulda esir ticaretine dair.	25
53. Kadın ve erkek esirlerin nerelerde satıldıklarına dair.	25
57. Avrupadan kumaş getirip dükkânları olmiyan ve topla mal satan tüccardan ordu ve sair tekâlif alınmamasına dair. . .	28
58. İstanbulda mum yağlarının mumculara verilmesine dair . . .	28
61. Yedikule ve Üsküdar dibaghanelerine dair	30
62. İzmitteki kerestelerin doğru İstanbula gönderilmesine dair. .	32

63. İstanbul dahilinde rakı ve şarap imalinin yasak edilmesine dair	32
68. Üsküdar'daki bakkalların, ekmekçilerin, arpacıların, nalbantların ve sair esnafın muafiyetlerine dair	35
72. Avusturyada zapt olunan kalelerin tamiri için İstanbul'dan mimar gönderildiğine dair	37
73. İstanbul'a Serez'den gelen çivilerin nasıl yapılması lâzım geldiğine dair	38
74. İstanbul bakkallarına dağıtılacak hisselerine dair	38
75. Sof almak için Ankaraya gidecek olan tüccarın muhafazasına dair	39
76. İstanbul'da keremit pişirmek için getirilen tahtalara dair	39
77. İstanbul'a gelen bezlerin Bodrum hanında tüccara tevzi edilmesine dair	40
79. Bezirgân esvabının bedestende satılmasına dair	41
80. Eyipteki şişecilere dair	42
83. Kütahya'da işlenen seccade ve halılar üzerine Kâbe resmi yapılmamasına dair	43
86. İstanbul'da sirkecilerden başka esnafın sirke yapmamalarına dair	45
88. İstanbul'da yapılan yeniçeri keçelerine dair	46
91. İstanbul'daki ipekli kumaş tezgâhlarına dair	47
96. İstanbul'a gelen gemilerden alınan maştariyelerin Sultan Ahmet camiine vakfedildiğine dair	51
101. İstanbul'da satılan esirlere dair	54
102. Takyeciler kethüdasının müslümanlardan intihap edilmesine dair	55

HİCRÎ ON BİRİNCİ ASIRDA İSTANBUL HAYATI

(1000 — 1100)

1

Istanbulda toplanan kasap akçasının faizine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Süddei saadetime mektub gönderüb sabıkan kasab akçesi kırk bin filori [1] olup her sal rebhinden küllî akçe hasıl olmağla müstakil mütevellî nasb olunub hâlâ zikrolunan akçeden on iki yük akçe kalub ve mütevellisi onun on bire istirbah itdirmekle yılda cüz'î nesne hasıl olub oldahi mütevellî yevmî elli akçe vazife alub ve dört cabi ve bir kâtib vazifesi dahi ihdas olunmağla kasablara yılda altmış dokuz bin akçe aid olur Zikrolunan akçe minbaad onun on iki üzre istirbah olunmak üzre kasablara ve yahud mutemedünaleyh kimesnelere virildüğü takdirde rebhi zıf üzre olduğundan maada mütevellî ve kâtib ve cabilerin vazifeleri zararı kassabine aid olmağla küllî tefavüt olmagin meblağı mezbur mütevelliden ref' olunub vechi meşruh üzre istirbah olunmak babında hükmü hümayunum recasına arz etdüğün ecilden buyurdum ki... vardukda zikrolunan kasab akçesin arz etdüğün üzre amel eylesin (Koyun eminine verildi) Fi evaili c 1000

2

Istanbul'a yağ göndermesi için Kefe beylerbeğisine yazı.an hüküm.

Kefe كفة beylerbeğisine ve kadısına hüküm ki Hâliyâ vilâyeti Kefe' كفة de bilfiil iki bin sekiz yüz tulum yağ mevcut olub Âsitanei saadetime irsali mühimmatdan olmagin eskiden olan yağlar şimdiye degin cari olan nerh

[1] Bir filori bu devirde 60 akçadır.

ne ise ol nerh üzere beyi olunub hâliyâ mevcut olan iki bin sekiz yüz tulum yağ on ikişer akçe üzere beyi olunmak fermanı şerifim olub olbabda Kırım Hanı cenabı emaret meabı eyalet nisab Gazi Giray غازى گرای Han damet mâalihüye dahi namei hümayunum gönderilmiştir Buyurdum ki... vardukda bu babda siz dahi gereği gibi mukayyed olub zikrolunan iki bin sekiz yüz tulum yağı vakıyyesi İstanbul'da on ikişer akçeye beyi olunmak üzere aldırub bir akçe ziyadeye aldirmiyasın Ve aslâ te'hir ve tevakkuf etmeyüb vakti ve zamanı ile gemilere tahmil etdirüb mahmiyei İstanbul'a استانبول irsal itmekden hâli olmyasın Zikrolunan yağ İstanbul'da on ikişer akçeye beyi olunub bir akçe dahi ziyadeye ruhsat virilmez Tüccar tifesine ana göre aldırub ziyadeye aldirmiyasın Ve fukaraya teaddi ve tecavüz olunmaktan dahi ihtiraz üzere olasın Fi 4 c 1000

3

Sarayda köşk inşa edildiği cihetle işçi bulması için Mimar Davud'a yazılan hüküm.

İstanbul استانبول kadısına ve mimar başına Senki mimar başısın mektub gönderüb hâlâ yalıda müceddeden binası ferman olunan kasrı hümayun için neccar ve haccar lâzımdır deyu bildirmegin İstanbul'da استانبول olan neccarlar ve haccarlardan tedarik olunmasın emir idüb buyurdum ki... vardukda cümle mahalle imamların getürdüb her mahallede yeniden binaya mübaşeret idenlerin binalarında neccardan ve haccardan nedeklü kimesne varsa alub kasrı hümayunum binasıyçün tayin eyliyesin Amma mübaşirler kimesnenin akçesin alub himayet itmek ihtimali olmya Unat vechile mukayyed olub ikdam ve ihtimamda kusur etmiyesin Fi gurrei cemazielevvel 1001

4

İstanbuldaki sîmkeş ve kal ocaklarının kaldırılmasına dair.

Brusa برسة kadısına hüküm ki Hâlâ İstanbulda sîmkeş ve kal ocakları ref' olunub Brusada vaki olan sîmkeş ve kal ocakları dahi ref' olunmasın emir idüb buyurdum ki vusul buldukda [1]

[1] Alt tarafı yok.

5

Istanbulda et sıkıntısı çekildiği için kasap sermayesi istenildiğine dair.

Balye Badre باليه بدره [1] kadısına hüküm ki Mahrusei İstanbul'da et babında ziyade muzayeka olmagın ahaliden İstanbul'da cari olduğu üzere müslüman ve kefere ve Yehudâdan âlâ ve evsat ve edna itibarınca sermayei kassab için Balye Badra باليه بدره dan ikiyüz elli bin akçe ve zararı kassab için dahi yılda yüz yirmi bin akçe cem ve tahsil itdirilüb muaccelen Dergâhı muallâma irsal olunmak emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda bu babda unat vechile mukayyed olub emrim mucibine ahali Balya Badre باليه بدره dan İstanbulda cari olduğu üzere müslüman ve kefere ve Yehuddan âlâ ve evsat ve edna itibarınca kassab sermayesi için ikiyüz elli bin akçe ve zararı kassab için dahi yılda yüz yirmi bin akçe cem ve tahsil itdirilüb mühürleyüb dahi kiseleyüb yarar âdemlere koşub muaccelen Dergâhı muallâma gönderesin Fi 7 m 1001 (Ba hattı Yahya Bey)

6

Saray bahçelerine Meraştan sünbül soğanı getirilmesine dair.

Meraş مرعش beylerbeğisine hüküm ki Hâlâ Hassa bahçelerde sünbül soğanı kalmayub vilâyeti Meraş مرعش da olan yaylaklar ve dağlar sünbül yerleri olmagın elli bin dane ak sünbül ve elli bin dane dahi gök sünbül soğanı cem olunub muaccelen gönderilmesi lâzım olmagın buyurdum ki soğanı cem olunub muaccelen gönderilmesi lâzım olmagın buyurdum ki... vardukda ol diyarda şükûfe ahvalin bilür kimesneleri getürdüb tenbih idüb ve yanlarına mü'temen âdemler koşub tayin olunan miktarı sünbül soğanın muaccelen cem idüb dahi emri şerifimle varan âdeme teslim idüb süddei saadetime irsal eyliyesin Ve ne miktar soğan teslim olunursa yazub bildiresin ki getüren kimesneden ana göre taleb oluna Hususu mezbur mühimdir İhmal ve müsamaha etmeyüb ikdam ve ihtimam üzere olasin (Ba hattı hümayun) Fi 7 ş 1001

7

Istanbul'da, müslümanlardan olduğu gibi, Rumlardan da kasap akçası toplanmasına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Hâlâ koyun emini olan Mustafa

[1] Paliyo Patras.

Çavuş مصطقی چاوش mektub gönderüb bundan akdem doksan üç senesinde İstanbul Bezazistanının dahilinden ve haricinden bir kassab ve Rum keferesinden bir kassab ve Galata غلطة Firenginden ve Rumundan bir kassab ve Karamanlu ve Ermeni tayifesinden bir kassab ve Yehudi tayifesinden iki kassab ihrac oluna deyu sabıkan İstanbul kadısı arz eyledikde ihrac olunub lâkin virilân akçe zayi olmak ile cümle müslümanlar akçe cem idüb tabbag tayifesine virüb hâlâ müslümanlar cem itdüğü üzre umumen Rum tayifesinden dahi cem eylemek için Dergâhı âli Çavuşlarından Sefer Çavuş سفر چاوش mübaşeretile cem olunmak babında emri şerifim recasına arz itmeğin buyurdum ki ... vardukda mezkûr Çavuşun mübaşeretile hâlâ müslümanlardan cem olunan akçe üzre Rum tayifesinden dahi hak ve adalet üzre tehammüllerine göre kassab zararlıyçün akçe cem itdüresin Amma mukayyed olasıki ahiz ve celb sebebi ile tahammüllerinden ziyade akçe teklif olunmak ihtimali olmya (Ba hattı Yahya Çelebi) Fi 22 c 1001

8

Hoca Sadeddin Efendiye Mısırdan gelen kitaplarla eşyanın yağma edildiğine ve bunların buldurulmasına dair.

İskiroz اسکروز kadısına hüküm ki العلماء المتبحرين hocam Sadeddin [1] سعدالدين ادام الله تعالى فضائله nin mahrisei Mısır مصر dan gelen kalyonlardan bir kalyonda bir sandık içinde on dört cild kitabları ve bir büyük Mısır halı ve Mısır alacaları ve bahar ve tefarik kısmı olub İstanbula استانبول gelürken cezirei mezbure geldikde karaya urub parelenmeğin zikrolunan kalyonda olan müşarünileyhin zikrolunan esbablarile sayir müslümanların taşra çıkan esbab ve erzakın ve nukudların kadii sabık âdemleri ve naibi ile cezire keferesinden bazı eşkıya ile garet ve hasaret eyledükleri ilâm olunmagın kadii sabık bu babda itab ve ikaba müstahik olmagın azil olunub zikrolunan kadılık sana virilmişdir İmdi eğer müşarünileyhin esbabıdır ve eğer sayir müslümanların meta' ve esbablarıdır zuhure getirülmek mühimmatı umurdan olmagın bu babda süddei saadetim Çavuşlarından ... mübaşir tayin olmuşdur Buyurdum ki vardukda bu hususda bizzat Çavuşu mezbur ile kemali tekayyüd ile mukayyed olub dahi kadii mezburu nayibi ve âdemleri ile ihzar eyleyüb müşarünileyhin [zikrolunan kitab ve esbabların ve gemiden çıkan sayir müslümanların esbabı ve erzakın mezburlardan ve cezirei mezbure ahalisinden taleb eyleyüb zuhure getürmeğe ikdam ve ihtimam eylesin Ve her ne ma-

[1] Şeyhülislâm ve Sultan hocası, Tacüttevârih isimindeki tarihî yazan.

kule esbab zuhure gelürse ecnasile defter eyleyüb müşarünileyhin esbab ve kitabların mektubile varan âdemlerine teslim eyleyüb ve baki zuhure gelân esbab ve meta' kısmından anun gibi sahibleri sabit eyledüklerin şer ile eshabına teslim eyledikten sonra baki kalan her ne ise defterin Âsitanei saadetime göndere sinki sonra olbabda emrim nevehile sadır olursa mucibi ile amel eyliyesin Ve kadî mezburu ve naibi ve âdemlerle ve cezirei mezbur keferesinden zikrolunan geminin esbab ve erzakı garetine bais ve bâdi olub muharrik olanların kaydü bend ile mezbur Çavuşuma koşub Âsitanei saadetime gönderesin (Hoca Efendinin Mustafa Çavuşa virildi) 1001

9

Istambula lâzım olan çiniler tamam olmadan harice çini yapılmamasına dair Mimar Davud Ağa tarafından yazılan mektup üzerine İznik kadısına hüküm.

İznik ازنیک kadısına hüküm ki Süddei saadetimde mimar başı olan قُدوة الاماچد والاكارم داود Davud [1] زبد مجده süddei saadetime mektub gönderüb hâlâ Istanbul استانبول da vaki olan mirî binalara lâzım olan kâşi tamam olmadıyan bazı tüccar tairesi etraf ve eknafda beyi itmek için kâşi işledüb almağla binaların kaşileri vakti ile irişmeyüb avk ve te'hir olunur deyu mirî kâşi itmama irişmediyen haricden kimesniye kâşi işletmamek hususun bildirmegin buyurdum ki... vusul buldukda bu hususa mukayyed olub İznik ازنیک de kâşiciler başı olan Osman'a عثمان mühkem tenbih ve te'kid eylesin ki mirîye müteallik olan kâşiler işlenüb itmama irişmediyen haricden bir ferde kâşi işletdirmeye Şöyleki haricden kâşi işletmekle mirî binalara emir olunan kâşi vakti ile irişmeyüb avk ve te'hir olunmak lâzım gele sen mes'ul ve muateb olub kâşici başının kakkından gelinmek mukarrerdir Ana göre mirî kâşilerin mukaddem işlenmesinde dakika fevt etmiesin Fi 20 rebiül evvel 1001.

10

İncili köşkün inşası için Geliboludan işçi getirilmesine dair.

Gelibolu كليبولى kadısına hükümki Süddei saadetimde mimar başı olan

[1] Mimar Sinan'ın halefi. Yeni Caminin plânını yapmış, ve 1008 senesine kadar inşaata devam eylemiştir. Nihayet 1008 de, İstanbul'da çıkan vebadan vefat etmiştir. İncili köşkü, Bayezit köşkünü tecciden o yapmıştır. Mimar başı olmadan evvel, Mimar Sinan zamanında, su yolu nazırı idi.

Davud داود dame mecdühu sūddei saadetime mektub gönderüb hâliyâ bina olunan kasrı kümayunum için üstad neccara muzayeka olmagin Gelibolu كليبولى da sakin üstad neccarlardan Manol منول ve Karsa Todori قهرسا تودورى ve Melek Aleksî ملك علكسى ve Istati Küreci استاتى كورجى ve Dimitri Yakla ديمترى باقلا ve Yani Aleksî يانى علكسى ve Mihal Manol مىحال منول ve Kiryako كيرىاكو استاتى قرتوس ve biraderi ve Kominoz كومينوز nam zimmîler üstad neccarlar olduklarin bildirüb ol canibde neccarlara yiğid başı olan Nikola نيكولا nam zimmîye zikrolunan on üç nefer neccarlar koşulub kasrı hümayunun istihdamı için irsal olunmaları babında emri hümayunum reca etmeğın vechi meşruh üzere mezbur zimmîler irsal olunmak emir idüb buyurdum ki... hükmü şerifim vardukda zikrolunan zimmîleri mezbur yiğid basiyle bina olunan kasrı hümayunum istihdamı için alettacil bu canibe irsal eyliyesim İhmal ve müsaheleden hazer eyliyesin (Ba hattı Yahya Bey) 1001

11

Istanbulda satılan gümüş takımlara dair.

Istanbul استانبول kadısına küküm ki Hâlâ İstanbul Bezazistanında ve Kuyumcılarında beyiü şıra olunan gümüş evâninin ekseri temgasız ve kalb olub dirhemi üçer akçe değmez iken onar ve on ikişer akçeye beyi idüb müslümanlara ve sayir müşterilere hayif olduğu ilâm olunub sūddei saadetimde kuyumcı başı olan محمد Mehmed زیده getürdilüb sual vechi meşruh üzere olduğın haber virmeğın gümüş evâninin minbaad temgasız beyi olunmıyub sahih temgalu evâni behasile beyi olunmasın emir idüb buyurdumki... vusul buldukda mumaileyh kuyumcı başı ile müşavere idüb dahi bu hususa bizzat mukayyed ve Bezazistanda ve gayri yerlerde nida ve mühkem yasağ ve tenbih etdire sinki minbaad kalb ve temgasız evâni beyi ve şıra itmeyüb ve ellerindeki kalb evânileri sızdırub kal idüb ve Hassa kârhanede ve kuyumcı başıya temgaladub dahi beyi ve şıra etdiresin Badettenbih eslemeyüb emrime muhalif temgasız evâni beyi iderler ise anun gibilerin ellerinden evânisin alub girift etdirüb ve mühkem habs idüb arz eyliye sinki işliyenlerin ve alub beyi idenlerin bir vechile haklarından geline ki sayirlere mucibi ibret ola Hususu mezburun intizamı hususu mühimmatı umuru dinü devletdendir. Ana göre mukayyed olub ihmal ve müdaheleden hazer idüb babı ikdamda dakika fevt itmiyesim Fi 1001

12

Saraydaki ekmek fırınında çalışan oğlanlara dair.

Yeniçeri Ağasına hüküm ki Hassa etmek fırınında ve simid hanede kadimden altmış nefer hizmet idegelüb her altı ayda birer ve ikişer oğlan kapuya çıkagelmişken iki üç seneden beru men'olunmağla kimi kerihite ve kimi fevt olmağla hâlâ otuz nefer oğlan dahi lâzım idüğü arz olunmagin hidmeti mezbure on beş oğlan tayin olunmak emir idüb buyurdum ki.... vardukda on beş oğlan dahi Hassa etmek fırınına ve simid haneye yazub tayin eyleyeşin Mukayyed olub on beşden ziyade yazmıyasın (Ba Hattı Hümayun) Fi 1001

13

Keremitçilere mahsus odunun başkalarına satılmaması hakkında Mimar Davudun yazdığı mektup üzerine İstanbul kadısına yazılan hüküm.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Hassa mimar başı Davud داود mektub gönderüb mahrusei İstanbul'da استانبول mirî binalar ve evkafı selâtin binaları mühimmatıyçün işlenen tuğla ve keremit için keremitçilere gelân dış budak yarma odunu keremidcilere mahsus alub bazar yerinde kethüdaları marifeti ile fûruht olunub murad olunduğı üzre keremit ve tuğla işlenürken hâlâ zikrolunan dış budak odunun çömlekcı ve sırçacı ve bozacı ve kahveciler dahi almağla keremidcilere bulunmayub ziyade ücret çekilür deyu kadimden ola geldüğü üzre bazar yerlerine gelüb kethüdaları marifeti ile fûruht olunub anlara kifayet miktarı alınmayınca ahare virilmemek babında hükmü hümayunum recasına arz itmeğın buyurdum ki... vardukda bu babda kadimden olgeldüğü üzre amel itdirüb kadimden olgelâne muhalif kimesniye iş etdirmiyesin (Ba hattı Yahya Çelebi) Fi 1001

14

Istanbul'daki bıçkıcı taifesinin vazifelerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Süddei saadeimde mimar başı olan Davud داود Âsitanei saadetime mektub gönderüb mahmiyei mezburede olan bıçkıcı taifesi seferi hümayun vaki oldukca kaleler binasıyçün yirmiden ziyade bıçkı virüb ve donanmei hümayun vaki oldukca Tersanei

âmire mühimmatı için dahi nice bıçku virüb hizmetlerin eda iderler iken çöp fûruşanın ekseri çavuş ve cebeci ve topçı gayri dirliklerde olmağla seferi hümayun vaki oldukda uhdelerinde olan hidematı eda etmedüklerinden maada bıçku tahtası geldikde olıgelâne muhalif her biri ziyade beha ile alub mabeyinlerinde tevzi olunmağla taifei mezbureye teaddi olduğun bildirmeğın kadimeden olıgeldüğü üzre amel olunmak emir idüb buyurdum ki... vardukda anun gibi bıçku tahtası geldikde kadimden olıgeldüğü üzre taifei mezbure kethüdası marifetile mezburlara tevzi itdirüb olıgelâne muhalif vechi meşruh üzre teaddi idenleri men ve def idüb olıgelâne muhalif teaddi olunmakdan hazer eyliyesin Fi 3 c 1001

Bir sureti
Galata غلطة kadısına

ve ber sureti
Üsküdar اسکندار kadısına

15

Manisada Üçüncü Murat tarafından yaptırılan cami etrafındaki kaldırımları yapmak için giden ve hapsedilen ustanın ıtlakına dair

Lala Paşaya باشا yy ve bina emini olan Mustafa Çavuşا مصطفى چاوش hü-küm ki Hassa mimar başı olan فادوة الامجد والاكارم Davud داود dame mecdühu süddei saadetime mektub gönderüb nefsi Manisada مغبيا cenabı celâletmeabım tarafından bina olunan camii şerif ve imareti âmirem kaldırımları binası için mahruise Istanbuldan استانبول irsal olunan zimmi-lerden Istamad veledi Istrati امجادولداستراتى nam kaldırımcı gemiye girüb Istanbul'a gelürken zikrolunan gemide bugday olub küffara gider deyu zikrolunan gemii Sığacık سفجك Beyi girift eyledikde mezbur zimmi dahi ol behane ile girft olunub lâkin bugday hususunda alâkası yokdur deyu ıtlak olunmak babında hükmü hümayunum recasına arz etmeğın buyurdum ki... vardukda göresin senki Lalasin senki bina eminisin göresin kazıyye arz olunduğı gibi olub zimmi mezbur bina hususiyçün Istanbuldan irsal olunub sizin malûmunuz ile ıtlak etdirüb giru binai mezbure tayin eyliyesin (Kise ile gönderildi. Yahya Bey hattile) Fi 11 cemaziyel-vevel 1001

16

Istanbulda tıp tahsil etmiyenlere tabiplik ettirilmemesine dair.

Hekim başı mevlâna Yusuf يوسف Efendiye hüküm ki Süddei saade-

time mektub gönderüb mevalii izam hizmetine vasıl olub tahsili ulûm itmeyüb ve hükemâi hazikıynden teallümü ilmi tıb itmeyüb amelini ilmine tatbik itmeyüb bilcümle cahil iken kendü re'yi ile tetabbüb iden cehele ebdanı müslimîn ve gayride niçe fesad ve zarara bais oldukları ecilden men ve hacir belki tazir ve te'dib ve nefyi beled itmek meşru olub ol babda fetvai şerife virilüb ve cerrah ve kehhal geçinüb üstada hizmet itmemişken kendü reyi ile cerrahlık ve kehhallık idüb cezası tamam olan kimesneler men' ve ref' olunmak babında hükmü hümayunum recasına arz eyledüğün ecilden bu makuleler men' ve te'dib olunmak emir idüb buyurdum ki... vardukda bu babda mu'tad vechile mukayyed olub anun gibi teallümü ilmi tıb itmeyüb kendü re'yi ile tetabbüb idüb ve üstada hizmet itmekle cerrahlık ve kehhallık tamam malûmları olmayub kendü re'yleri ile cerrahlık ve kehhallık idenleri men' ve ref' eyliyesin Memnu olmyanları te'dib eyliyesin Amma garaz ve teassüb ile ehli ilim olub san'atlerinde meharetleri olanlara taarruzdan ihtiyat eyliyesin Fi gur-rei şehri rebiülevvel 1001

17

Edirnedeki Saray bahçeleri için gül getirilmesine dair.

Edirne ادرنه kadısına ve Edirne ادرنه bostancı başısına küküm ki Süddei saadetimde Hassa bağçeleri için kadimden gönderildiği üzere dört yüz kantar kırmızı gül ve üç yüz kantar sakız gülü fidanı gönderilmesin emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda emri celilül kadrime mucibince kadimden gönderildiği üzere dört yüz kantar kırmızı gül ve üç yüz kantar sakız gülü fidanı muaccelen tedarik olunub vakti ve zamanı ile kira davalarına tahmil olunub süddei saadetime gönderesin İhmal ve müsahele eylemeyesin (Ba hattı Hazreti Efendi) Fi 13 zilhicce 1001

18

Yemenden tül bent getirilmesine dair.

Yemen يمن de olan vezirim Hasan Paşa حسن پاشا ya hüküm ki Hâliyâ nefsi nefisim için dülbend lâzım olduğu Dergâhı muallâm Çavuşlarından Mahmud Çavuş محمود چاوش zide kadrühu irsal olunmuşdur Buyurdum ki... vusul buldukda fermanı şerifim üzere Hassai hümayunum için vecih ve münasib gördüğün üzere (kifayet miktarı) (1) dülbend tedarik idüb mü-

[1] Üzeri çizilmiş.

şarünileyh Çavuşumla ber vechi istical Âsitanei saadetime irsal eyliyesin
Fi 1001

19

Istanbula gelen gemilerin hangi iskelelere yanaştıklarına dair.

Istanbul استانبول kadısına ve muhtesibe hüküm ki Kadimül eyyamdan izmir ازمير gemileri İzmir iskelesine ve buğday gemileri Unkapanı iskelesine ve pirinc ve arpa gemileri İhtisab iskelesine yanaşub bu minval üzre iskeleleri muayyen iken bazı gemiler âdeti kadime muhalif hilâfi semt iskelelere yanaşmağla ihtilâl virdikleri ecilden minbaad izmir ve buğday ve piriç ve arpa gemileri kadimden muayyen olan iskelelerine yanaşub gayri iskelelere yanaşmamasın emir idüb buyurdum ki hükmü şerifim vusul buldukda gemicilere mühkem tenbih eyliyesiz ki minbaad gemileri ile vechi meşruh üzre kadimden tayin olunan iskelelere yanaşub inad ve muhalefet eylemiyeler Badettenbih eslemiyenleri te'dib eyliyesin Fi rebi-ülevvel 1001

20

Tahtakalede Katır Hanına konan misafirlere kimsenin tecavüz etmemesine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Nefsi Istanbulda Tahtakale نعتكاه kurbinde Katır Hanı قاترخان dimekle ma'ruf han Mahmud Paşa Camiinin evkafından olub han içine konan misafirîn atlarına ve katırlarına sübaşı tarafından assesler gelüb ulak için aluruz deyu dahletmekle hane kimesne konmıyub vakfa külli gadir olduğu ilâm olunmağın han içinde olanlara dahlolunmamasın emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda hanı mezbur içinde olan at ve katıra ulak için minbaad dahlü taarruz itdirmiyesin Fi 21 z 1001

21

Istanbul için meyva te'minine dair.

Galata غلطة ve Haslar خاصلر ve Üsküdar اسکدار kadılarına hüküm ki Tahtı kazânında meyve ziyade nerh olmağla Istanbula gelicek meyve cemian ol caniblere gidüb mahrusei Istanbulda meyve bulunmıyub muzayeka olduğu ilâm olunmağın eğer Üsküdar اسکدار ve Galata غلطة ve Tophane طوپخانه

ve Hazreti Eba Eyyubi Ensari عليه رحمة الباري iskelelerine minbaad meyve gemileri yanaşmıyub ve vaki olan nerh Istanbulda استابول virilân nerhe muvafık olmak emir idüb buyurdum ki... vardukda emrim mucibince zikrolunan iskelelere minbaad meyve gemileri yanaşmıyub Istanbulda Muhtesib iskelesine محتسب اسكله virilân nerhi Istanbula muvafık virüb minbaad emri şerifime muhalif nerhi ziyade etmiyesiz. Fi 3 ra 1002

22

Yahudilerin kasaplıklarına dair.

Istanbul kadısına hüküm ki Hâliyâ mahmiyei Istanbulda استابول vaki Yehud tayifesi Derisaadetime gelüb merhum ve mağfurünleh Sultan Mehmed سلطان محمد Hanı Sanı طاب نراه zamanından beru Yehudilerin kassablık işlemeğe iktidarları olmamağla ve cuma ertelerinde ve sayir bazı günlerde ellerimiz tutmadığı ecilden asla kassablık işliye gelmiyüb ve bundan akdem vezir دستور و مكرم فرهاد پاشا Ferhad Paşa ادام الله تعالى اجلاله Revan روان seferine ferman olundukda cümle taifeye kassab tayin olunduğı zemanda bizim iktidarımız olmamağla salbesal Hazanei âmireye maadin ihyasıyçün yüz bin akçe ve koyun yemek için yüz bin akçe cem'an iki yük akçe virmeğe müteahhid olduğumuzdan minbaad Yehud tayifesine kassablık ve kassab akçesi ve sarraflık ve sarraf akçesi ve yave akçesi ve yahud Akçe istemeziz Hidemeteylen deyu teklif olunmıyub ve dahi ziyade akçe taleb olmiyub ve bilcümle tekâlifi örfiyyeden muaf olalar deyu elimize vechi meşruh üzere muafnamei hümayunum virilmiş iken Ermeni ve Karamaniler varub mukaddema Yeahudilerin iki kassabı olub bir kassabı bize tahmil olunmuşdur deyu hilâfı vaki inha ile bir hükmü şerif ihrac idüb Yehud tayifesinden iki kassab tayin olunsun deyu ferman olunub teftiş olunub mukaddema Istanbul kadısı olan mevlâna علی زیدت فضائله ve koyun emini İlyas Çavuş الیاس چاوش huzurunda görüldükde Ermeni ile Karamanlı bir kassab iken mabeyinleri olmağla iki kassaba müteahhid olub bir kassab Ermeni ve bir kassab Karamaniler tayin olunub vechi meşruh üzere sicil ve hüccet olunub dört beş yıldan beru bu üslûb üzere işlenüb asla Yehud tayifesine kassablık teklif olunmaz iken hâlâ yine hilâfı emri şerif dahiltdikleri ecilden zikrolunan iki yük akçe Istanbul kadısı marifetile her kimi cayiz görür ise ana teslim idüb ve bir yük akçesin maadin ihyasıyçün Hazanei âmireye teslim idelum Muafnameler mucibince amel olunmak babında emri şerifim reca eyledüklerinde hususu mezbur için Maliye tarafından mufassal ve meşruh hükmü şerifim virildüğün bildirüb ana göre Divanı

Hümayunum canibinden dahi emri hümayunum taleb itmegin buyurdumki bu babda Maliye tarafından virilân emri hümayunum mucibince amel idüb ana muhalif kimesniye iş etdirmiyesin Fi 20 z 1001

23

İzmirden İstanbula gelecek üzüm, incir ve zeytin yağına dair.

İzmir از میر kadısına hüküm ki Süddei saadetime mektub gönderüb bundan akdem Dergâhı muallâm Çavuşlarından Mustafa Cavuş مصطفی چاوش ve Murad Cavuş مراد چاوش ile. emri şerif irsal olunub kazâi mezburdan mahrusei İstanbula gelecek kızıl üzüm ve kara üzüm ve incir ve badem ve zeytin yağı ve bal mumu ve sair meyveyi ahar diyare göndermiyüb Kapana gelmediyen hiç bir ferde virdirmeyüb İstanbul استانبول zahiresiyçün varan gemi reislerine nerhi ruzî üzere akçelerile aldırub gemilerin tahmil etdirüb doğru İstaubula gönderilmek fermanım olmağla mezburan Çavuşlarımın marifetleriyle nerh virilüb ve Kapandan gayri yerde minbaad zahire beyi olunmayub hazır ve mevcut olan gemilere tahmil ve irsal olunub ve gemiler dahi tahmil olunub irsal olunmak üzere olduğun ve irsal olunan gemilerin defteri ve nerh sicilliyle mezkûran Çavuşlar ile irsal eyledüğün ilâm eylemiş sin İmdi minbaad ol diyare müteallik olan zahire ahar diyare gitmeyüb doğru İstanbula gönderilmek emrim olmuşdur Buyurdum ki... vusul buldukda bu babda bizzat mukayyed olub ol diyare müteallik olan zahireyi minbaad ahar diyare göndermeyüb İstanbul zahiresiyçün varan gemi reislerine nerhi ruzî üzere akçerile aldırub gemilerin tahmil etdirüb doğru İstanbula gönderesin Fi 20 z 1001 (Ba hattı No'man Efendi)

24

İstanbuldan gemicilere kereste verilmemesine dair.

İstanbul kadısına hüküm ki Hassa binalara münasib olan kereste mahrusei İstanbulدا استانبول kereste fûruşlardan alınmak lâzım geldikde gemiciler alub etrafa iletüb beyi itmekle münasib kereste bulunmaduğı ilâm olunmagin minbaad Dergâhı muallâm Çavuşlarından قدوة الاماثل والافران mimar Dalgıç Ahmed Cavuş طالع احمد چاوش un marifeti olmadiyen İstanbuldan gemicilere ahar diyara kereste virilmeñek emir idüb buyurdum ki... vardukda bu babda emri celilül kadrım ile amel idüb minbaad müşarün-ileyh Çavuşumun marifeti olmadiyen Hassa binalara yarayan kerestei gemiciler ahar diyare alub gitmeğe komıyasın Fi evaili za 1002

25

Istanbul kaldırımlarına ve sokakların temiz tutulmasına dair.

Mahrusei İstanbul استانبول kadısına hüküm ki Ehli sukdan ve gayriden niçe kimesneler bazı yerlerin kaldırımın bozub kârizler çıkarub yapıdırmıyub ve bazıları dahi yaya kaldırımın bozub evinde olan çirkâbı taşra akıtmağla mürur ve ubur iden hamal bargirleri müslümanların üzerine sıçratmakdan hâli olmadıkları ecilden men' olunmak emir idüb buyurdum ki... vardukda bu babda gereği gibi mukayyed olub mühkem tenbih ve te'kid eyliye sinki minbaad çirkablarn evlerinden taşra akıtmıyalar Ve kâriz için kaldırım bozanlara dahi giru tamir etdirüb bözuk kodurmyasın Badettenbih eslemıyanlerin şer' ile mühkem haklarından gelâsin ki sayire mucibi ibret ola Fi 2 cemaziyelahir 1002

26

Hoca Sadeddin Efendinin arpalığına dair.

Şehzade [1] lalasına ve Tire تيره kadısına ve Mağnisa مغنيسا da Tekür اعم العلماء المتبحرين افضل e hüküm ki افضل ادم الله تعالى فضائله Hocam سعد الدين Sadeddin فضلاء المتورعين الى اخره tarafından şöyle arz olundiki Tire تيره kazâsına tâbi Karacalu قراجة و Nısıf Güllece نصف كوالهجه nam kariyye mumaileyh hocamın arpalığından olub mumaileyhin âdemleri elinde olan sureti defteri cedidi hakanîye mugayir bazı ümera ve ammal dahlidermiş İmdi mumaileyhin âdemleri elinde olan sureti defteri cedidi hakanî mucibince amel olunub minbaad ümera ve ammal ve gayrii dahletdirmıyesin deyu Maliye tarafından mufassal hükmü hümayunum virilmişdir Buyurdum ki ... vardukda emri celilül kadrim mucibince bu babda Maliye tarafından virilân mufassal hükmü hümayunum mucibince amel etdirüb Maliye tarafından virilân hükmü hümayunuma mugayir ümera ve ammal ve gayrii dahletdirmıyesin Dahlolunub mumaileyhe aid olan mahsulden nesne dahi almışlar ise bedessübut hüküm idüb âdemlerine alırviresin (Hoca Efendinin Mustafa Çavuşa virilmişdir) Fi 23 receb 1002

27

Fethiye Camii etrafındaki boş yerlerin, fazla cemaat olmak için,

[1] Vefatında yerine geçen oğlu Üçüncü Mehmet.

ahaliden isteyenlere birer ve yarım evlek [1] taksim olunmasına dair.

Istanbul kadısına ve mimar başına hüküm ki Süddei saadetime mektub gönderüb mahrusi Istanbulda Camii Fethiyye جامع فتحیه etrafında olan hâli yerler cemaati kesire olmak için müslümanlardan talib olanlara birer evlek behasile virile deyu mukaddema fermanı âlişan olmuşken bazı kimesneler fuzulen dörder ve beşer evlek havlu çeküb bu takdirce cemaati kesire olmamagin fermanı sabık üzre herkese tahmini sahih ile birer evlek ve bazısına nısıf evlek üzre taksim olunmak için hükmü hümayunum recasına arz eyledüğün ecilden buyurdum ki ... vardukda bizzat mahalli mezbura varub anun gibi fermanı celilül kadrime mugayir birer evlek den ziyadeye fuzulen havlu çekenlerin havluların bozub tahmini sahih ile birer evlek ve nısıf evlek üzre talib olanla tevzi eyliyesin Fi 28 c 1002

28

Avusturya seferi için lâğımçı tedarikine dair.

Istanbul kadısına ve Dergâhı muallâm müteferrikalarından olub hâlâ mimarbaşılık hizmetinde olan Davud داود a hüküm ki Hâlâ vaki olan Beç ع. seferine kırk nefer üstad ve san'atinde mahir lâğımçı lâzım ve mühim olmagin Istanbul kadısına da ve Galata غلطه da olan lâğımçı tayifesinden yirmi beş nefer üstad intihab ve tayin idüb serdarı zafer şiarıma irsal eylemen emir idüb buyurdum ki ... bu babda bizzat mukayyed olub fermanı celilül kadrime üzre zikrolunan tayifenin Istanbul kadısına ve Galata غلطه da sakın olanlarından yirmi beş nefer üstad ve san'atinde mahir kimesneleri intihab ve tayin idüb muaccelen seferi hümayunuma göndere sinki varub anda lâğımçı lâzım olan hususlarda istihdam olunalar Amma bu behane ile lâğımçı tayifesinden celb ve ahiz olunmaktan hazer idesin Fi 26 ca 1002 (Ba hattı No'man Efendi)

Bir sureti

Galata غلطه kadısına ve müşarünileyh on beş nefere

29

Bogaçiçinde İstinye de ahaliye alenen şarap satılmamasına dair.

Galata غلطه kadısına hüküm ki İstinye استينه naibi mevlâna Ahmed احمد

[1] Bir evlek 400 arşındır.

süddei saadetime mektub gönderüb mahrusei Galata غلطه mülhkatından İstin-
yeye احتیبه tâbi Cedid جدید nam kariyyede sakin olan müslümanlar meclisi
şer'e gelüb kariyyei merkumede olan kefere tayifesi cemian evleri mey-
hane itmekle camii şerif meyhaneler ortasında kaldığından maada kefere
şarablarını alâniyyeten ehli islâma beyi etmekle fesekanın hâyü huyundan
va sazü suzundan camii şerifde evkatı hamse ve cum'a nemazı kılınmak-
dan kalub ve bundan maada ehli fesad mestü lâya'kal olub ellerinde
bıçak ve nacak ile mahkemeye gelüb hâkimüşşer'e ve seccadei Resule
şetmi galiz eyliyüb eğer men' olunmazlar ise icrayi şer' olmyüb küllî
fesada bais olmak mukarrerdir deyu kariyyei mezbure keferesi aşikâre
evlerini meyhane etmeyüb ve alâniyyeten müslümanlara şarab beyi olun-
mamak reca eyleyüb filvaki ehli fesadın ve fesekanın hengâmesinden
evkatı hamsede camii şerife müdavemetden kalınub ve fesekanın herbiri
bir kâfire muin olmakla hakkı fukara alınmakdan ve şer' üze hak icra
olunmakdan kalınmışdır deyu men'i için emri şerifim virilmek recasına
arz etmeğin buyurdum ki... vusul buldukda kariyyei mezburede olan ke-
fere tayifesine mühkem tenbih ve te'kid eyleyesin ki minbaad müslüman-
lara ve kefereye alâniyyeten şarab satmıyalar Şöyleki memnu' olmayub
giro müslümanlara ve kefereye alâniyyeten şarab beyi idelerin gereği gibi
haklarından gelinmek mukarrerdir Ana göre tenbih ve te'kid eyleyüb
minbaad alâniyyeten fesekaya şarab beyi etdirmiyessin Fi 19 recebül
mürecceb 1002 (Ba hat)

30

Tophanede oturan İngiliz elçisinden ahalinin şikâyetlerine dair.

Galata غلطه kadısına hüküm ki Sabıkan Mekkei Mükerrreme مکة مکرمه kadı-
sı olan mevlâna عثمان Osman زيدت فضائله ile Dergâhı muallâma mektub gön-
derüb Tophane طوبخانه de Arab Ahmed Paşa عرب احمد پاشا evinde İngiltere انكلتره
elçisi tevabii ile sakin olub lâkin kendü halinde olmayub muttasıl fisku
fücür idüb haricden nice feseka dahi gelüb fısk idüb ve fevahiş getürüb
ifsad ve şenaatden hâli olmayub ve zikrolunan ev lebi deryada olmağla
kaçgun kul saklıyub ve kaçırub ve nemaz vakitlerinde tablu surna ve
nakus çaldırub ve mekabiri müslimîn üzerine kazurat döküb bunun em-
sali nice fesadatı olmağla müslümanlar kâğıd bırağub ya elçiyi ihraç eylen
yohsa mahalleye ateş bırağuruz deyu yazılıb fesad ve teaddileri hadden bi-
rundur Kadimden Galata غلطه da olageldikleri evlerde olmaları her vechile
müslümanlara enfa'dır deyu ilâm etdüklerin arz itmekle mukaddema sakin
olduğu evlerde sakin ola deyu hattı hümayunumla fermanı âlişanım sadır

olmuştur Buyurdum ki... vardukda mezbur elçiye bu emri celilül kadrinin mefhumu mucibince tenbih ve te'kid eyliyesinki zikrolunan evden çıkub varub Galata غلطه da mukaddema sakın olduğu evlerde sakın olub müslümanlara vechi meşruh üzere olan teaddiden def ve ref oluna Bu babda mezkûr elçiye bir vechile teallül ve behane itdirmeyüb hemen zikrolunan evden ihrac etdiresin Fi 28 n 1002 (Ba hattı Hümayun. Mukaddema sakın olduğu evlerde sakın ola)

31

Istanbulda koyunların nasıl tevzi olunacağına dair.

Istanbul استانبول kadısına ve koyun eminine hüküm ki Hâliyâ mahmiyei İstanbul استانبول zahiresiyçün gelân koyunları celebler karşılayub istedikleri gibi tevzi ve taksim itmekle matbahî âmireme yarar koyun gelmeyüb muzayeka çekildiği ecilden minbaad Rum İli روم ایلی nden gelân koyun cümlesi Kapuya gelüb matbahî âmirem emini olan قدوة الامجد والاکارم... marifetile beyi olunmaların haricden bir koyun beyi olunduğuna rızayı şerifim yokdur Buyurdum ki... vusul buldukda minbaad koyun getürenlere mühkem tenbih ve te'kid eyliyesin ki koyunların Kapuya getirüb müşarünileyh matbah emini marifetile talib olanlara beyi olunmadıyen taşrada bir ferde koyun virmeyüb cümlesin bikusur velâkûsur Kapuya getirüb celebeler bir yerden tevzi oluna Şöyle ki minbaad emri şerifime muhalif Kapuya gelmediyen haricde koyun beyi oluna anun gibilerin koyunları miriye zabt olunub kendülere hakaret olunur Ana göre tenbih eyliyesin Fi gurrei cemazielahir 1002 (Ba hattı Noman Bey)

32

Esnafın sokaklarda dolaşmayıp satacakları şeyi dükkânlarında satmalarına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Mahrusei İstanbul استانبول da şehir içinde gezen tablakârlar ve ağdacılar ve ketan ve sair zahair satanlar noksan üzere satub ve niceleri dahi dükkânları variken dükkânlarında beyi itmeyüb dermahzen eyledikleri ilâm olunmağın minbaad tablakârlar ve sair bu makule şehir içinde gezüb beyü şira edenler men'olunmak emir idüb buyurdum ki... vardukda bu babda unat vechile mukayyed olub bu makulelere bilkülliyye dükkânlarda nerhi ruzî üzere satdırub min-

baad emri şerifime muhalefet idenleri mühkem te'dib eyliyesin Fi 8 r 1002 (Ba hattı hümayun Haklarından geline deyu ferman olunmuşdur)

33

Hoca Sadeddin Efendinin Eflakta bazı kimselerde parası olduğuna dair.

Eflak افلاق voyvodasına hüküm ki اخره اعلم العلماء المتبحرين افضل الفضلاء المتورعين الى ائمه Ho-cam mevlâna سعد الدين Sadeddin تعالي فضايه adam tarafından şöyle arz olunduki vilâyeti Eflak افلاق da bazı kimesnelerde akçesi olub ve bazı kimesneler zikrolunan akçelerine kefilî bilmal olmuş İmdi bu babda olan temessük-leri ile zikrolunan akçeleri tahsil için müşarünileyhin âdemlerinden olub Dergâhı muallâm Sipahi oğullarından قدوة الاماثل والاقران Abdi عبدي زيد قدوه irsal olunmuşdur Buyurdum ki... vardukda bu babda bizzat unat vechile mukayyed olub temessükât mucibince müşarünileyhin medyunların ve küfelâsin ihzar idüb müşarünileyhin akçelerini eğer medyunlardan ve eğer küfelâsından bilcümle ne vechile mümkün ise cem ve tahsil etdirüb mezbur عبدي Abdiye teslim etdirmekte ziyade ihtimam eyliyesin Şöyleki küfelâ bu babda ihmal iderlerse kaydü bend ile süddei saadetime gönderesin Fi 14 cemazielevvel 1002 (Ba hattı Efendi. Dergâhı âli Çavuşlarından Ridvan Çavuşa virilmiştir).

34

Sadrizam merhum Ali Paşanın hanına ahşap bina yapılmamasına dair.

Mimar başıya hüküm ki Mukaddema veziri âzam iken vefat iden merhum Ali Poşa علی پاشا'nın evkafı mütevellisi tarafından Dergâhı muallâma arzuhal sonulub merhumu müşarünileyhin İstanbul استانبول da olan evkafından hanı cedidi içinde muste'cirler sonradan odaları önlerinde tahtapoşlar ve binalar ihdas etmekle sabıkan vaki olan ihrakda tahtapoşlar ağaç ve tahtadan olmağla hanı mezburun kârgir binasına küllî zarar olub ilâ el'an meremmeti itmam olunmamışken hâlâ giru ihdas olunub المياد بالله تعالي ihrak vaki olursa geru küllî zarara sebep olur deyu bildirmeyin buyurdum ki... vardukda göresin ol tahtapoşlar ve binalar hâdis ise ref'idüb men'etdiresin Fi 9 l 1002 (Ba hattı Noman Efendi)

35

Koca Nişancı mahallesindeki intizamsızlığın men'ine dair.

Haslar خاصر kadısına hüküm ki Tahtı kazânda müteveffa Koca Nişancı Bey قوجه نیشانچی مک mahallesinde bazı kimesneler evlerin bozahane idüb ekşi boza pişirüb eşkiya cem olub fısk idüb hamam yolun bekleyb müslümanların ehil ve ayali hammama gidemeyüb evlerinin tahta havlıların koparub kebab pişirürler ve subaşı dahi her hafta başında akçelerin almağla men' etmez deyu ilâm olunmağın mahallei mezburede ekşi boza pişirilmeyüb ref'olunmak emir idüb buyurdum ki... vardukda emrim üzre mahallei mezburede bir ferde ekşi boza pişürtmeyüb ref'eyliyesin Eslemeyüb geru boza pişürenleri mühkem habs idüb arz eyliyesinki küreğe konıla Fi 2 receb 1002

36

Talebe ile çocukların En'amı Şerif okumak için Mehmet Paşa camiine gitmelerine dair

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki محمد باشا vezirim دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم ادام الله تعالى اجلاله Mehmed Paşa استانبول da Avret bazarında عورت بازارده bina eylediği camii şerifin etrafında medreseler ve muallim haneler olub bazar irtesi ve pençşenbe günlerinde tilâveti En'amı Şerif için selâtin camileri mesafei baide olmağla danışmentler ve sıbyan varmakda üsret çekmekle müşarünileyhin bina eylediği camii şerifde cem olub tilâveti En'amı Şerif ve kıraeti Surei Fethi mübîn itmelerin emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda emrim üzre müşarünileyhin bina eylediği camii etrafında olan medrese ve muallim hanelerde olan danışmendler ve sıbyan bazar irtesi ve pençşenbe günleri varub tilâveti En'amı Şerif ve kıraeti Surei Fethi mübîn idüb devamı devletim ed'iyesine iştiğalde olalar Fi 14 za 1003

37

Istanbulda fazla çiçekçi dükkânlarının kaldırılmasına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Istanbul استانبول muhtesibi mektub gönderüb Istanbul استانبول da çiçekçi dükkânı beş bab dükkân iken hâliyâ ikiyüzden ziyade dükkân olub dükkân sahipleri üç dört akçeye vakıyye-

sin satın aldıkları meyve sepetlere koyub sepedin yirmi beş ve otuzar akçeye satılıb meyvenin muzayekasına baisedir deyu üslûbu sabık üzere beş bab dükkân ibka olunub maadası cümleten ref'olunmak recasına arz etmeğin vechi meşruh üzre olmak emir idüb buyurdum ki... vardukda emrim üzre beş bab çiçekçi dükkânın ibka idüb maadasın cümleten ref' idüb minbaad meyve ve çiçek satdırmıyasın Fi 6 za 1003 (Ba hattı Pir Efendi)

38

Yahudilerin yaya kaldırımları bozduklarına dair.

Istanbul استانبول Kadısına mimar başına hüküm ki Senki mimar başın süddei saadetime mektub gönderüb mahrusei Istanbul استانبول da kadimî şահrah üzerinde tayifei Yehud kapuları önünde yaya kaldırımlarının üzerine taş rıhtım ve kademe taşı ile nerdüban idüb yaya kaldırımları tutulmağla mürur ve ubur iden a'mâ ve pîr olan kimesneler mürur ve uburda müteellim olmagin bu makuleler def ve ref olunmak babında hüküm hümayunum recasına arz eyledüğün ecilden buyurdum ki... vardukda filvaki kadimî yaya kaldırımı üzerine sonradan tayifei Yehud ihdas eyledikleri olmakule nerdübanları ref eyliyesin Fi 18 n 1003

39

Kasap yamaklığı etmiyen Ermenilere ait evlerin satılmasına dair.

Vezir Mehmed Paşa محمد باشا Hazretlerine ve Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Koyun imini Mehmed Çavuş محمد چاوش Dergâhı muallâma mühürlü tezkere gönderüb mahrusei Istanbul استانبول da olan tayifei Ermeniden kassablara yamak yazılanlar yamaklık etmeyüb muhalefet eyledikleri arz olunmagin evleri fûruht olunmak için hükmü hümayunum virilmekle fûruhtına şüru' olundukda evlerimiz kiliseye vakıfdır deyu teallül eylediklerin bildirüb bu makule teallül itmelerine itimad olunmayub emri sabıkım mucibince fûruht olunmak babında hükmü hümayunum recasına arz itmegin buyurdum ki... vardukda evlerimiz kiliseye vakıfdır deyu teallül etdirmeyüb muhalefet idenlerin evlerin fûruht etdiresin Fi 1003

40

Hamir mukataasından para çalan bir Yahudinin idamına dair.

Rodos رودوس beğine hüküm ki Istanbul استانبول kadısı Dergâhı muallâ

lâma sureti sicil gönderüb mahrusei mezburede mukataai hamir mültezimleri şerikleri olan Kara Hayim قمره خايم nam Yehudii şer'i şerife ihzar idüb mukataai mezbureden hasıl olan mali mirîden bizum haberimiz yoğiken merkurum Hayim خايم kiselerin mühürin bozub sekiz yük akçe alub evine iletüb hiyanet itmişdir didiklerinde vechi meşruh üze mirî mal kiselerinin mühürin hafiyeten bozub küllî meblağ ahzidüb ve bir kise florî [1] boğçeye koyub kendü evine alub gitdüğü şer'ile sabit olduğundan gayri Yehudii mezbur dahi mirî sandukı açub üç yük akçe evlerim binası için alub sonra tedricle edâ iderim deyu itiraf etdüğün arz etdüğün ecilden Yehudii mezbur siyaset olunub hakkından gelmen emir idüb buyurkum ki... vardukda te'hîr etmeyüb mezbur Kara Hayimi قمره خايم siyaset etdirüb hakkından gelâsin Fi 19 za 999 (Hattı hümayun).

41

Istanbulda Yehudilerin kıyafetlerine dair.

Istanbul kadısına hüküm ki İstanbul استانبول da olan Yehuda tayifesi rikâbı hümayunuma arzuhal sonub mukaddema mezburların takyelerine ve libaslarına hilâfî kanun dahlolunmamak ferman olunmuş iken hâlâ fermanı hümayuna mugayir giru dahlü rencide olundukların bildirüb men'olunmamak babında inayet reca itmeğün hilâfî kanun dahlolunmamak babında hattı hümayunu saadet makrunum sadır olmuşdur Buyurdum ki.. vardukda minbaad fermanı celilül kadtime mugayir mezburların takyelerine ve libaslarına hilâfî kanun kimesnei dahletdimeyüb rencide itdir-miyesin Fi 27 z 1003

42

Evlerinde koyun kesip yağlarını mumculara vermiyenlerin tecziyelerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Edirne kapısı ادرنه قپوسى haricinde olan mumcılar mukaddema arzuhal sonub iki selh hanede zebh olunan koyun ve sığırların yağı mumculara virilü gelmişken bazı Yehudi ve koltukcular evlerinde ve sayir mahallelerde hafiyeten koyun ve sığır boğazlıyub yağın mumculara virmeyüb ve evlerinde mum döküb beyi itmekle bunlara yağ virilmeyüb mum virilmek tayin olunan yerlere mum

[1] Altmış akça.

virmeğden kalınmışdır deyu şekva eylediklerinde kadimden olgelâne muhalif selhaneden haricde koyun ve sığır zebh etdirmeyüb eslemiyanelerin yağların miri için girift etdiresin deyu Maliye tarafından virilân hükmü hümayun tecdid olunduğun bildirüb mucibince Diyanı hümayunundan reca olunmagın ... buyurdum ki bu babda Maliye tarafından virilân hükmü hümayunum mucibince amel idüb hilâfına cevaz göstermiyesin Fi 6 za 1004

43

Sfere giden mimarlarla suyolcular ve dülgerlere Hassa mimarlardan İsmailin başbuğ tayin olunduğuna dair.

Hassa mimarlardan üstad İsmail اسماعيل e hüküm ki افتخار الاماجد والاكلام داود Davud دام مجده süddei saadetime mektub gönderüb hâlâ sefere memur olan on nefer Hassa mimar ve üç nefer Hassa su yolcu ve seksen yedi nefer benna ve neccar ve on nefer bıçkıcılar ve kırk nefer demürciler ve yüz nefer lâğımçılara seni başu buğ tayin eyledüğün bildirüb bu babda hükmü hümayunum recasına arz itmeğün buyurdum ki müşarünileyhin mektubu mucibince sen tayifei mezbureye başu buğ olub memur olduğunuz üzre varub hidematı miride bulunmakda ihtimam üzre olub ve seninle koşılan tayifei mezburei olgeldüğü üzre sen hıfzidüb menazil ve merahilde lâzım olan zahirelerin ve levazımların akçelerile bulhirmekte ihtimam eyliyesin Fi 17 za 1004 (Mimarlar kethüdası Veliye virilmişdir)

44

Galatada ve Tophanede yerli ve evli olmayın Rum ve Ermenilerin kefile verilmelerine dair.

Galata غلطة kadısına hüküm ki Galata غلطة da ve Tophane طوبخانه de Rum ve Ermeni taifesinden niçeleri sakın olub peremeci ve bakkal ve hammal olub nice fesadlar eyleyüb yanlarına kalub kefilleri olmamağın firar idüb ol asıllar kefile virilmek lâzımdır deyu ilâm olunmagın anun gibi yerlü ve evlü olmayub ergen olub halen haricden gelmiş olanlar Galata غلطة su başısı marifetile kefile virilmek emir idüb buyurdum ki... vardukda bu hususa bizzat mukayyed olub nayibine itimad itmeyüb Galata غلطة ve Tophane طوبخانه de anun gibi yerlü ve evlü olmayub ergen olub halen haricden gelmiş olan Rum ve Ermeni taifesin Galata غلطة su başısı

marifetile görüb her birisin kefile virdirüb anun gibileri kefilesiz kodurması Amma mukayyed olub kefil behanesile kimesneden bir akçe ve bir habbe alınmaktan ziyade hazer eyliyesin Söyleki ihmal olunmağla su başı ve nayibin ve sayirleri bu behane ile taifei mezbureden akçe aldıkları istima oluna sonra neticesi sana ayid olur Bilmedim ve işitmedim dimiyenin Arza muhtac olanı yazub bildüresin Fi 3 muharrem 1005

45

Istanbula gelen pastırmalık sığırların nerede satıldığına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki İstanbul'a gelen zahirelik basdırma sığırları matekaddemden Edirne kapusunda ادنه قوسى ve Tokatda beyi oluna gelmişken hâlâ bazı yerlerde hafiyeten bacları alınmadiyen beyi olunduğı ilâm olundu İmdi Edirne Kapusunda ادنه قوسى olan Tokatdan gayri yerde basdırmalık sığırları beyi olduğuna asla rızayı hümayunum yokdur Buyurdum ki... vardukda şöyleki İstanbul استانبول a gelen zahirelik basdırma sığırları hafiyeten ve alâniyeten harcları verilmediyen ve kethüdaları marifeti olmadiyen Tokatdan gayri yerde beyi ider var ise olmakuleleri ele getirilüb mühkem haklarından gelesiz Fi 5 rebiülâhir 1005

Bir sureti

Bir sureti

Bir sureti

Haslar حاصل kadısına Galata غلطة kadısına Ve Üsküdar اسکودار kadısına

46

Hasköyde pişen keremilere dair

Haslar حاصل kadısına hüküm ki Hassa mimarların başı داود Davud زيد مجده süddei saadetime mektub gönderüb Hasköy خاص كوى de vaki keremiteciler mukaddema kalıbları değışdirüb ve keremidi noksan üzre ve çik bişirmemek için emri şerif verilüb keremitleri eninde ve uzununda ve bişirimde kemal üzre etmek için teahhüd etmişler iken oligelâne muhalif muhtesib karışub keremidi ve tuğlayı noksan ve çik idersiz deyu dükkânları gezüb akçelerin alub her ne el virir ise işlen deyu ruhsat virmekle keremidi illet üzre işleyüb oligelâne muhalif muhtesib karışmamak için emri şerifim reca etmeğın buyurdum ki ... vardukda unat mukayyed olub göresin keremidin eni ve uzununu ve bişmesi kadimden nevehile oligelmiş ise yine oligeldüğü üzre işledüb kalb keremid işliyenlere oligelâne muhalif muhte-

sib karışdırmayub kalb keremid işliyanlere müşarünileyhin marifetile şer'ile lâzım gelâni icra itdiresin Fi 24 muharrem 1005 (Ba hattı Hazreti Efendi)

47

Saraya gelen suyun çalınmasına mani olmak için.

Istanbul استانبول kadısına ve Hassa mimarlar başı ve su nazırına hüküm ki

Sarayı âmireme gelân su yolu üzerine bazı kimesneler sonradan âbhaneler ihdas idüb ve bazıları zikrolunan sudan sirkat eyledikleri ilâm olunmagin olmakuleler görilüb men' olanmak emir idüb buyurdum ki... vardukda bu babda unat mukayyed olub vilvaki su yolu üzerinde sonradan ihdas olunmuş âbhane var ise ve zikrolunan sudan sirka olunmuş ise men' ve def' eylesesin Fi 23 za 1004

48

Istambula gelen kerestelere dair,

Kara Birecik قرقه برجك ve Akyazı آق یازی kadılarına hüküm ki... Hassa mimarlarım başı Davud داود süddei saadetime mektub gönderüb tahtı kazânızda kat olunan tahtaların kadimül eyyamdan tûli dörder zira' ve yasılgı dokuzar ve sekizer parmak ve kalınlığı birer parmak olmak üzere kat olunurken hâlâ kat olunan tahtalar noksan üzere kat olunub behaları ziyade olub zikrolunan tahta ve sayir kereste kadimden kat olunduğu gibi katolunub ve behaları sa'ri cari üzere olmak recasına arz itmeğın buyurdum ki... vardukda bu hususa gereği gibi mukayyed olub tahtı kazânızda tahta ve sayir kereste kat ettürenler her kimler ise getirdüb mühkem tenbih ve te'kid eyliye sinki zikrolunan tahta ve sayir kereste kadimül eyyamdan tûli ve arzı ve kalınlığı nevehile kat oluna gelmiş ise yine ol minval üzere kesilüb noksan üzere kat eylemiyeler Badettenbih noksan üzere kat eyliyanleri men' idüb kesdirmiyesin Fi 25 za 1004 (Mimarlar kethüdasına virilmiştir)

49

Bakırköyünde yapılan keremilere dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Süddei saadetimde mimar başı

olan داود Davud دام مجده sūddei saadetime mektub gönderüb Hora حوره kazâsında kat olunan keremid tül ve arzında noksan üzre olmağla gemilere tahmil olunub İstanbul'a geldikde bazı keresteci dükkânlarına yanaşub teecessüs olunmadiyen hafiyeten ednâ beha ile fūruht olunub za'f üzre olmağla zamanı kallinde helâk olub nice evkaf ve emlâk binalarına zarar ve gadir olub minbaad Galata قلعه ve Haslar خاصر ve Üsküdar اسکدار kazalarında fūruht olunan keremid keraste keresteciler kethüdası Rüstem رسم marifeti ile fūruht olunmak recasına arz etmeğın buyurdum ki... vardukda kazâi mezburdan İstanbul'a استانبول gelüb zikrolunan kadılıklarda fūruht olunan keremidleri mezbur kerasteci kethüdası marifeti olmadiyen mabeyinlerinde bey'ü şıra etdirmiyüb hafiyeten mezburün marifeti olmadiyen biyi eyliyanleri isim ve resimleri ile yazub arz etmeyesin ki haklarından geline Fi 2 z 1004 (Ba hattı Efendi)

50

Sefere gidecek mimarlara dair.

Cebeci başıya hüküm ki Hassa mimar başı داود Davud دام مجده Dergâhı muallâma tezkere gönderüb hâlâ cenabı celâletmeabımla sefere tayin olunan on nefer Hassa mimar ve üç nefer su yolcu ve kırk nefer demürci ve seksen yedi nefer henna ve neccar ve yüz nefer lâğımcılar ve on nefer at keşan ki cümle ikiyüz elli neferin yolda mühim olan âlât ve esbabların sen tahmil etdirüb götürülmek babında hükmü şerifim recasına arz etmeğın buyurdum ki... vardukda müşarünileyhin arz eylediği üzre zikrolunan ikiyüz elli neferin yolda mühim olan âlât ve esbabların sen tahmil etdirüb maan götüresin Fi 26 l 1004 (Mimar başı Davud Ağaya verilmiştir)

51

İstanbul patrikinin şikâyeti üzerine sabık patrikin menfi bulunduğu Rodos'tan Tûru Sînâ طورسينا manastırına sürgün edilmesine dair.

Kudüsü Şerif قدس شريف kadısına ve beğine hüküm ki İstanbul استانبول da batrik olan Rafayel رافايل sūddei saadetime arzuhal gönderüb mukaddema batrik olub nice fesadı zâhir olmağla Rodos دودس ceziresine sürgün olan نوافتوس nam rahib dayıma kefere tayifesin idlâl idüb mali mirfiye ve mabeyinlerinde tesadduk akçesine küllî gadir ve kesir vidüğün ilâm etmeğın mezbur Tûru Sînâ طورسينا da vaki olan manastıra gönderilmek

fermanım olmağla Dergâhı muallâm bevvalarından ... ile irsal olunmuşdur Buyurdum ki... vusul buldukda bir an ve bir saat teahhür ve terahi itmeyüb mezburun yanına âdemler koşub zikrolunan Tûru Sînâ طور سيناء manastırına irsal idesiz Ve bile koşub gönderdüğünüz âdemlere tenbih eyliyesiz ki menazil ve merahilde gaybet itdirmek ihtimali olmya Ve zikrolunan manastır zabıtlelerine dahi mühkem tenbih ve te'kid eyliyesiz ki mezburu kimesneye buluşdurmyub ve manastırdan haric yere koyuvirmeyüb mühkem hıfz eyleyeler Şöyleki olcanıbde dahi kefere tayifesine buluşub fesada bais ola zikrolunan manastırda olanların gereği gibi haklarından gelinmek mukarrerdir Ana göre teyakkuz ve intibah üzre olub hıfzı babında dakika fevt itmiyeler Fi 25 z 1011

52

Istanbulda esir ticaretine dair.

Istanbul احتابول kadısına hüküm ki Mahmiyei İstanbul'da olan esirciler süddei saadetime gelüb emri şerifim ibraz idüb Yehuda ve kefere tayifesine esir satmak memnu' iken makeddemâ Acem Şahından gelân elçiye ve Kızılbaşlara ve Yehuda ve kefere tayifesine Bezazistanlarda olan esirciler esir satub ve bazı nisâ tayifesi dahi esir alub satub ve bunlardan maada bazı sipah ve yeniçeri namına kimesneler mücerred avret tayifesile muamele ve alâka etmek için kimi esirci ve kimi dellal müslümanların esirlerin ayardub ahar diyare gönderüb anda fûruht idüb ve mukaddema bazı dellalların hiyanetleri zuhur idüb ref' ve dellallıktan azil olunmuşlar iken memnu' olmyub giru kimi esirci ve kimi meyancı namına Bezazistanlarda beyiü şıra etdiklerinden maada bazıları ziyade behaye beyi etmek için taze esir oğlanların yüzlerine nisa tayifesi gibi düzgün sürüb bu makule nice nameşru evza' ef'alleri olduğın bundan akdem İstanbul احتابول kadısı arz eyledikde minbaad nisa tayifesi ve mukaddema hiyanetleri zâhir olmağla dellallıktan ref' olanlara ve sipah ve yeniçeri tayifesi namına olanlara esircilik etdirilmeyüb men' ve def' olunub ve sayir esirciler dahi Kızılbaş ve Yehuda ve nesârâ tayifesine ve gayri kefereye minbaad esir beyi etmiyüb anın gibi hilâfı emri şerif beyi idenlerin haklarından gelinmek için merhum ve mağfurünleh babam سلطان محمد خان Sultân Mehmed Han عليه الرحمة والفران zamanında emri şerif virilüb ol emri şerifi getirüb tecdid olunmasın reca eyledikleri ecilden buyurdum ki ... vusul buldukda bu babda olan emri şerif muvafıkı şer'ü kanun ise unat mukayyed olub Eski ve Yeni Bezazistanların kethüdaların ve esirci ve dellalların getirüb mühkem tenbih ve te'kid eyliyesin ki ilâm olduğü üzre

minbaad nisa tayifesi ve meyancılar ve sipah ve yeniçeri namına kimesneler esircilik etmiyeler ve Kızılbaşa ve elçilerine ve Yehuda ve nesârâya esir beyi etmiyeler Badettenbih zikrolunan tayifeye esir beyi idenleri Bezazistan ketühdaları ilâm eyledkilerinde mükem te'dib eyliye sinki gayrilerine mucibi ibret ola Bezazistan kethühdaları celb ve ahz etmekle esircileri men' ve zabt etmiyüb himayet eyledikleri istima oluna Bezazistan kethühdalarının haklarından gelinir Ana göre bu babda gereği gibi mukayyed olub emri celilül kadrim mucibince amel evliyesin Fi 4 z 1013

53

Kadın ve erkek esirlerin nerede satıldıklarına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Istanbul'da Yeni bezazistan esircileri süddei saadetime arzuhal sonub dişi esir matekaddemden Yeni bezaistanda beyi olunub kassamı defterile furuht olunacak erkek ve dişi esir Eski bezazistanda beyi oluna deyu ferman olunmuş iken hâlâ kadimden oluna gelâne muhalif dişi taifesi dahi Eski bezazistanda beyi olunmak ile fukaranın kâr ve kisiblerine muzayeka virüb âdeti kadime üzre kassam defterile furuht olunması lâzım gelândan maada Yeni bezazistanda satılıb Eski bezazistanda satılmamak reca eyledikleri ecilden vaz'ı kadim üzre amel olunmak emir idüb buyurdum ki ... vusul buldukda bu babda matekaddemden nisa ve ricalden olan esirler Atiyk ve Cedid bezazistanlarda nevehile satılı gelmişler ise giru vaz'ı kadim üzre amel idüb matekaddemden olgelmiş muhalif vaz etdirmiyesin Fi 4 g 1013

54

Üçüncü Mehmedin türbesine lüzumu olan mermerin getirilmesine dair.

Galata غلطة kadısına hüküm ki Hassa mimarlarım başı olan احمد افتخار الامجد والاکارم احمد Ahmed دام مجده süddei saadetime mektub gönderüb hâlâ binası ferman olunan merhum ve mağfürünleh babam Hüdavendigâr tabe serahünün türbei şerifeleri mühimmatıyçün mermer lâzım olmağın Marmara مرمره adasından getürmeğe rençber gemileri gönderilmiştir Mermerleri varan gemilere tahmil eylemekte reaya ve forsa ve sair iş üzerinde olanlar muavenet eylemeleri babında emri şerifim virilmek için arz etmeğın buyurdum ki... vusul buldukda zikrolunan gemileri eğlemeyüb anda olan mermerleri muaccelen gemilere tahmil itdirmekte re-

aya ve forsa ve sayir iş üzerinde olanlara muavenet itdirüb avk ve te'hir itdirilmiye Bu husus gayet umuru mühimmedendir Ana göre mukayyed olub ikdam ve ihtimamda dakıyka fevt itmiyesin Amma bu behane ile fukaradan bir akça ve bir habbe alınmak ihtimali olmiya Fi 7 rebiül-âhir 1013

55

Hubbî Hatunun Kadıköyündeki fırınına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Müteveffiye Hubbî حبی nam hatunun evkafı mübaşirleri tarafından süddei saadetime şöyle arz olundu ki mumaileyhanın kazâi Üsküdar اسکودار tâbi Kadı قاضی nam kariyyede vaki vakıf etmek furununa sayir fırınlar gibi hisse virile deyu merhum ve mağfurünleh dedem Sultan Murad Han سلطان مراد خان tabe serahü zamanında emri şerif virilüb badehu merhum ve mağfurünleh babam Hüdavendigâr tabe serahü zamanında ol emri şerif tecdid olunub hâlâ ol hükmü şerifi getürüb tecdid olunmak babında inayet reca eyledikleri ecilden buyurdum ki... vusul buldukda göresin mumaileyhanın kariyyei mezburede vaki etmek furununa sayir furunlar gibi hisse virilmek ferman olunub merhuman dedem ve babam طاب ثوبها zamanlarında evamiri şerife virilüb sonradan hilâfına tekrar emri şerif virilmiş değil ise olgeldüğü üzre Üsküdar اسکودار da olan etmek furunlarına ne yerden hisse virilü gelmiş ise müşarünileyhanın zikrolunan furununa dahi kifayet mıkdarı hisse tayin idüb virdiresin Kimesniye teallül Ve niza' etdirmiyesin ve zikrolunan Kadıköyüne قاضی کوی Üsküdar اسکودار dan ve gayri yerden etmek iletmiyeler Amma müşarünileyhanın furununda etmek bişürenler dahi kariyyei mezbureye kifayet idecek kadar etmek bişürüb un bulmadık ve hisse virmediler deyu eksik satmak için teallül ve behane etmiye Daima nerhi cari üzre kariyyei mezbure halkına kifayet idecek kadar etmek bişürmekden hâli olmiyalar Fi 11 zilkade 1012

56

Safiye Sultanın Revandaki haslarından gelen adamların tekrar Revan'a gideceklerine dair.

Istanbul استانبول dan Revana روان varınca yol üzerinde vaki olan kadılara hüküm ki Merhum ve mağfurünleh babam Hüdavendigâr tabe serahünün valideleri صفیه سلطان فخرالمخدرات الخ Safiyye Sultan دامت عصمتها in Revan روان

da vaki olan Çulhalar چولهار nam hasları reayasından... nefer reaya zikrolunan haslar mahsulün İstanbul'a استانبول getürüb hâlâ Âsitanei saadetimde kapucılar kethüdası olub müşarünileyhanın evkafına nazır olan انتخار الاماجد والاكارم جعفر انا Cafer Ağa دام مجده ya teslim idüb mezkûrlar giru Revana روان teveccüh etmişlerdir Merahil ve mevazilde kendülerine ve davarlarına haricden bir ferde bilâ sebep dahl ve rencide etdirilmemek emir idüb buyurdum ki hükmü şerifimle zikrolunan reayayı her kangının tahtı kazâsına dahil olurlar ise merahil ve menazilde haricden bir ferde dahl ve recide etdirmiyesin Bilâ sebep rencide etmek istiyanleri men' ve def' eyliyesin Fi 3 z 1012

57

Aurupadan kumaş getirip dükkânları olmıyan ve topla mal satan tüccardan ordu ve sair tekâlif alınmamasına dair.

İstanbul استانبول kadısına hüküm ki Mahrusei mezbure tüccarı tarafından şöyle arz olundu ki mezburlar Frengistandan çuka ve meta' getürüb yolda ye izde ve nice mahuf ve muhatara yerlerde envai havf ve haşyet çeküb getürdükleri meta' ve akmişey için gümrük ve kassabiyye virüb ve fûruht itdikleri meta' zira' ile virmeyüb pastav[1] ile virüb muayyen dükkânları yoğiken ve kâdimden ordu ve sayir tekâlifi dükkânları olan tüccar viregelmişler iken hâliyâ mezburlardan kadimden oliyelâne muhalif ordu ve sayir tekâlif teklif olunduğın bildirüb men' olunması babında inayet reca eyledikleri ecilden buyurdum ki... vusul buldukda bu babda bizzat mukayyed olud göresin bundan akdem mezburlara bu makule teklif olunmamış ise şimdiyedek olıgelüğü üzre amel idüb minbaad olıgelâne muhalif bunlardan ordu taleb ve sayir tekâlif itdirmiyüb men' ve def' eyliyesin Memnu' olmıyanları yazub arz eyliyesin Fi 2 şevval1013

58

İstanbulda mum yağlarının mumculara verilmesine dair.

İstanbul استانبول kadısına hüküm ki Hâlâ İstanbul استانبول da mumcılık eden kefere tayifesi tarafından âdem gelüb kadimül eyyamdan Yedikule بدیقه de olan selhanelerde koyun ve sığır yağları bunlara virilü gelüb bunlar dahi mum idüb nerhi cari üzre Dergâhı muallâm yeniçerilerine ve ahare beyi idüb haricden kimesne yağ alub mumcılık etmemekle İstanbul استانبول da mum hususunda asla muzayeka olamaz idi Sonradan

[1] Kumaş topu.

birer tanyikle selhanelere ve şehire virecek mumlarda ziyade muzayeka çekdiklerin bildirmekle minbaad eğer selhanelerde ve eğer taşralarda hasıl olan mum yağlarını vechi meşruh üzre mum işliyan zimmilere virdirüb haricden kimesneye virdirmiyessin Ve mumcılardan gayri ellerinde mum yağı bulunanların yağların girift etdirdikden sonra kendülerin gereği gibi haklarından gelesin deyu merhum ve mağfurünleh babam سلطان محمدخان Sultan Mehmed Han عليه الرحمة والرضوان zamanında emri şerif virilüb hâlâ tecdid olunmasın reca eyledikleri ecilden buyurdum ki... vusul buldukda göresin müşarünileyh babam merhum طاب ثراه zamanında vechi meşruh üzre emri şerif virilmis ise mucibi ile amel eyliyesin Fi 4 z 1013

59

Istanbul patrikinin Divana müracaat ederek birkaç rum papasını sürdürdüğüne dair.

Istanbul استانبول ve Galata غلطة ve Haslar حاصلار ve Üsküdar اسکودار kadı-iarına hüküm ki Mahmiyei Istanbul استانبول da batrik olan... süddei saade-time arzuhal sonub ruhbanlardan Metrofan متروفان ve Simon سيمون ve Niko نيكو ve دياالوسولو nam zimmiler şakıy ve elhi fesad olub mücerred celbi mal için kefere tayifesin idlâl idüb ve mukaddema batrik olub mürd olan Rafayil رفاييل zamanında dahi küllî fasada bais olub mezbur zimmiler mamademki Istanbul استانبول da olalar fitne ve fesaddan hâli değillerdir Şöy-ki mezbur zimmiler cezirei Rodosa رهوس sürgün olmyalar kefere tayife-sini idlâlden hâli değillerdir deyu ilâm idiği payei âlâma arz olundukda vechi meşruh üzre sürgün olmaları babinde fermanı âlişanım sadır olmuşdur Buyurdum ki ... vusul buldukda mezkûr zimmileri her kan-de ise ele getirüb bu diyardau alâkaları kat itdirüb dahi yarar âdemlere koşub fermanı hümayunum mucibince cezirei Rodos'a رهوس gönderüb teslim itdüresiz Ve maan koşub gönderdüğünüz âdemlere tenbih eyliyesiz ki menazil ve merahilde celb ve ahiz olunmağla ve yahud gaflet ile gaybet itdirilmekten ziyade ihtiyat idüb cezirei mezbureye teslim itdüklerine ellerine temessük alalar Fi 14 m 1017

60

Hersekzade Ahmet Paşanın evkafına dair.

Üsküdar اسکدار kadısına hküm ki Dil ديل ma'berinde vaki Hersek zade

Ahmed Paşa هرسك زاده احمد باشا evkafına süddei saadetimde Hassa bostancılarım başı olanlar nazır olgelmekle bilfiil bostancı başı olan... افتخار الامجد والاكارم dam مجده dahi nazır olub nezareti mezbureye aharden dahlolunmamak emrim olmuşdur Buyurdum ki... vusul buldukda fermanı şerifim mucibince evkafı mezbureye müşarünileyh olgeldüğü üzre nazır olub ahari dahlitdirmiyesin Fi 29 I 1016

61

Yedikule ve Üsküdar dıbaghanelerine dair.

Istanbul استانبول ve Üsküdar اسکدار ve Galata غلطة ve Haslar خاصار kadılarına hüküm ki Merhume ve mağfurünleha والده سلطان Valide Sultan طابت زهاا mukaddema Üsküdar اسکدار da vaki dibag hanelerini bina ve camii şerifine vakıf etdüklerinde mahruise Istanbul استانبول da Çatladı kapusunda چالادی قپوسی ve Emin iskelesinde امین اسکلهسى ve Kum kapusunda قوم قپوسی ve Eyyub ایوب iskelesinde ve Galata غلطة da kassab Süleyman سليمان dükkânında ve müteveffa Mehmed Ağa محمد آغا dükkânında ve Kasım paşa قاسم باشا da Sürürü سروری vakfında ve Kuruçeşme قوری چشمه ve Akındı burnı بوری كبرلی ve Yeni hisar بیك حصار ve Tarabye طریبه ve Sarı yar صادی یار ve Büyük dere بیوك دره ve Üsküdar اسکدار kazasında kassab Shleyman سليمان (كبرلی) yanında olan kınarasında ve Üsküdar اسکدار muzafatından Istavrös استاوروس ve kariyyei Çengâl چنگال ve Kanlıcık قانلیجق ve Beğ kozi بك فوزی ve Yurus یوروس da zebh olunan koyun ve keçi ve sığır derilerin merhum ceddım سلطان مراد خان Sultan Murad Han طاب زهاا emri şerifle merhumei müşarünileyhanın zikrolunan dibag hanesine hisse tayin idüb vakfiyei mamulün bihasında dahi mastur iken zikrolunan deri hissesini Ayasofyayi Kebir ایاصوفیة کبیر evkafından Istanbul استانبول da Yedi kulle بدی قله haricinde vaki dibag hane müste'cirleri fuzulen almağla müşarünileyhanın vakfına gadir olmagın Dergâhı muallâm kapucularından olub müşarünileyhanın evkafına mütevellı olan Hacı Kasım حاجی قاسم ve Ayasofyayi Kebir ایاصوفیة کبیر evkafına mütevellı olub giru Dergâhı muallâm bevvalarından olan Yusuf یوسف ve Yedi kulle بدی قله dibag hanelerinin müste'cirleri bilfiil Dare saadetim Ağası olub nazır evkaf olan قدوة الخواص والمقریین عمدة اصحاب العز والتمکین معتمد الملوك والسلاطین انیس الدولة العلیة السلطانیة مجلس الحضرت Mustafa Ağa دام علوه yanına ihzar انا مصطفی آغا السنية الخاقانیة المختص بموید عنایت الملك الاعلی مصطفی آغا dam علوه Mustafaya olunub hususu mezburu müfettişi emval olan مولانا علی mevlâna Ali فضایله olub hususu mezburu müfettişi emval olan مولانا علی mevlâna Ali فضایله yanında istima eyledüklerinde mütevellı mezbur Yusuf سلطان محمد mukaddema Ebülfetih merhum Sultan Mehmed Han Gazi خان غازی feth ettikde Yedi kulle بدی قله de olan selhane ve dibag hane dükkânlarını bina ve Ayasofya ایاصوفیة camii şerifine

ve gayre vakıf idüb umumen İstanbul استانبول da zebh olunan koyun ve keçi ve sığır derilerin Yedi kulle بدی قله debbaglarına tayin idüb vakıf namede mukayyed iken Üsküdar اسکدار debbagları mevazı mezburrede zebh olunan koyun ve keçi ve sığır derileri bize hisse tayin olunmuşdur deyu niza' etdiklerinde hususu mezbur telhis olunub babam merhum سلطان محمد خان Sultan Mehemed Han طاب نه arz olundukda ceddım Ebülfetih Sultan Mehemed Hanın ابوالفتح سلطان محمد خان tayini ve vakıf namesile amel olunub Yedi kulle بدی قله debbaglarına verile deyu hattı hümayunla ferman olunub tekrar emri şerif virilmişdir deyu cevab virmegin mütevellii mezbur Hacı Kasım حاجی قاسم dahi merhum Ebülfetih Sultan Mehmedin ابوالفتح سلطان محمد olvechile tayini ve vakfiyesinde kayıd etdirmesi hilâfı vaki dir Mezburün debbaglar sabıkan hilâfı vaki inha itmekle babam merhum سلطان محمد خان Sultan Mehmed Han طاب نه zamanında emri şerif verilüb maa-haza ol emri şerifde Ebülfetih merhum Mehmed Hanın محمد خان vakfiyesile amel oluna deyu feeman olmuşdur Lâkin merhume Valide Sultan والدهسلطان Üsküdar اسکدار da olan dibag haneleri bina ve camii şerifine vakıf etdiklerinde merhum Ebülfetih Mehmed Hanın ابوالفتح محمد خان vakfiyesine nazar olunub tayin ve şartın aslı olmamagin üslûbu sabik üzre mevazı mezkûrede zebh olunan derileri kendü dibag haneleri müste'cirlerine tayin etdirüb merhum سلطان مراد خان Sultan Murad Han طاب نه zamanında bir emri şerif alub ve vakfiyesinde kayıd etdirmişdir deyu haber virüb rızayı hak olunmasın taleb eylemekle mezbur mütevellii Yusuf يوسف dan ve Yedi Kulle debbaglarından temessük taleb olundukda merhum babam Sultan Mehmed Han سلطان محمد خان zamanında virilân emri şerifden gayri temessükleri olmıyub ol emri şerifde dahi merhum Ebülfetih Sultan Mehmed Hanın ابوالفتح سلطان محمد şartı vakfiyesile ameli havale olunub vakfiyesine nazar olundukda kat'â tayin ve şart itmesi bulunmayub ve mezkûr Hacı Kasım حاجی قاسم ile Üsküdar اسکدار debbaglarından temessük taleb olundukda ceddım merhum Sultan Murad سلطان مراد zamanında virilân emri şerifi ibraz idüb nazar olundukda mevazı merkumede zebh olunan deriler Üsküdar اسکدار debbaglarına hisse tayin olunduğı mastur olub ve merhume müşarünileyhanın vakfiyesine nazar olundukda ber mucibi emri şerif tayin olunduğı mukayyed bulunub hak müşarünileyhanın vakfı tarafında idüğü zâhir olmagin emri şerif ve vakfiye ile amel olunub hilâfı ile dahlü taarruz olunmamak için tenbih olunduğuna müfettiş mevlânayı mezbur mufassal ve meşruh mümza ve mahtum hücceti şer'iyye vermeğın mucibince amel olunmak emrim olmuşdur Buyurdum ki... vusul buldukda bu babda vechi meşruh üzre virilân hücceti şer'iyye mucibince amel idüb minbaad hilâfına cevaz göstermiyesiz Fi 14 za 1016 (Ba hattı Mehmed Efendi Hüccet üzerindedir)

İzmitteki kerestelerin doğru İstanbula gönderilmesine dair.

İznikmid از نیکمید kadısına hüküm ki Hassa mimarlarım başı محمد Mehmed زید süddei saadetime mektub gönderüb İznikmid از نیکمید iskelesine gelân yazılık ve ceviz ve fındık ve uhlamur ve kızıl ağac ve sayır bıçkıya müteallik kereste bu ane gelince İstanbula استانبول doğru gelüb mirîye ve Tersaniye ve İstanbul استانبول ve Galata غلطة da vaki olan dükkânlara virilürken hâlâ kasabai İznikmid از نیکمید de bazı sipahi ve yeniciler ve sayirler zikrolunan kerestei alub cem ve dermahzen eyleyüb İstanbula استانبول gelmeğe mani olub Mısır مصر giden gemilere ve Kâfir gemilerine fûruht idüb küllî muzayeka olub olgeldiği üzre doğru İstanbula استانبول gönderilmek için emri şerif virilmek recasına arz itmegin zikrolunan kereste doğru İstanbula استانبول gönderilmek emir idüb buyurdum ki... vardıkda zikrolunan kerestei doğru İstanbula استانبول gönderesin ki değer behasile mirîye lâzım olan mirîye alınub ve Tersaneyeye lâzım olan Tersaneye alınub ve İstanbulda استانبول ve Galata غلطة da olan dükkânlara dahi virilüb muzayeka çekdirilmiye Şöyleki emri şerifime muhalif Mısır مصر gemilerine ve kefer gemilerine dahi sayire beyi ideler asla himayet etmeyüb ol makuleleri isim ve resimleri ve iştiharlarile arz eyliyesin ki sonra emri şerifim nevehile sadır olursa mucibince amel oluna Fi 9 cemaziyelâhir 1016

İstanbul dahilinde rakı ve şarap imalinin yasak edilmesine dair.

İstanbul استانبول kadısına hüküm ki İstanbulda sakin nesârâ tayifesi rikâbı hümayunuma arzuhal sonub kara üzümünden arak çıkarmağa hamir eminlerinden gayri kimesne karışmayub rencide olunmamak babında istidayi inayet eylediler Lâkin İstanbul استانبول içinde arak ihrac olunması ihraka va küllî fesada bais olmağla bundan akdem hamir eminleri iltizam itdükde İstanbul استانبول içinde hamir ve arak ihrac olunmaya deyu şart ve teahhüdleri mukaddema sicil olunduğundan gayri arak çıkarırken bir anda ihrak vaki olub İstanbul استانبول içinde arak çıkduğuna bir vechile rızayi şerifim olmayub tekrar payei seriri âlâma arz olundukda yine vecihi meşruh üzre arak çıkmaya minbaad kendün bizzat mukayyed olub bu hususa mu'tad olanları ihzar itdirüb bu babda mühkem tenbih idüb inad idenlerin mühkem haklarından gelmen babında fermanı âlişanım sadır olmuştur Buyurdum ki... vusul buldukda emrim üzre bu hususa

kendün bizzat mukayyed olub İstanbul استانبول içinde arak çıkarmağa mu'tad olanları getürdüb bundan sonra sırran ve alâniyyeten arak çıkarmamalarıçün mühkem tenbih etmekle kanaat etmeyüb hafiyeten mu'temedül kavil âdemler gönderüb yokladub badettenbih yine ol hususa mübaşeret ider var ise ele getürdüb muhtacı arz olanlardan değil ise sayire mucibi ibret olmagıçün mühkem haklarından gelesin Muhtacı arz olanlardan ise habs idüb arz eyliyesin ki eman ve zeman virilmeyüb itaati emir etmedüğüçün eşeddi ukubet ile haklarından geline Fi 18 m 1015

64

Saraya lüzumu olan çinilerin İznikte imali için İznike gönderilecek malzemenin irsaline dair

Kütahya کوتاهیه kadısına hüküm ki Hassa mimarlarım başı olan Mehmed محمد زيد مجده süddei saadetime mektub gönderüb hâliyâ kasabai İznik ازنيق de Sarayı âmire ve mirî bağçe ve türbei selâtin için işlenen hâşiler mühimmatına Karahisar قرقه حصار yüresi lâzım olmağla kadimden olgeldüğü üzre Kütahya کوتاهیه da işliyan üstaplardan nerhi ruzî üzre akçesile kâşici başıya alıvirmek babında emri şerifim recasına arz etmeğın buyurdum ki... vusul buldukda kadimden olgeldüğü üzre nerhi ruzî üzre akçesile aldırub kiemsneye teallül ve inad itdirmiyessin Amma bu behane ile kimesneden ahzü celb olunub ve kadimden olgelâne muhalif teaddi ve iş olmakdan hazer eyliyesin Fi gurrej zilhicce 1016

65

Mirî binalara lüzumu olan çiniler tamamlanmadan harice çini satılmamasına dair

İznik ازنيق kadısına hüküm ki Hassa mimarlarım başı Mehmed محمد زيد مجده süddei saadetime mektub gönderüb kasabai İznik ازنيق de mirî ve türbei selâtin ve sayir hayrat için işlenen kâşileri üstaplardan kâşici başı tevzi idüb akçe ile kâşici başı marifetile işleyüb itmam olmyınca haricden kimesneye kâşi işlemezler iken hâliyâ hafiyeten bazı kimesnelere kâşi işledikleri ecilden mirî hizmet itmama irişdirilmekte üsret çekilür Kadimden olgeldüğü üzre kâşi için gelân keresteler kâşici başı marifetile nerhi ruzî üzre üstaplara tevzi olunub ve mirî hizmet itmam olmyınca haricden kimesneye işletdirilmemek babında emri şerifim virilmek recasına arz etmeğın buyurdum ki... vusul buldukda bu babda kadimden

müşarünileyhin kariyeyi mezburede mukaddema kendü malile ihrac itdüği ve hâlâ hattı hümayunu saadet makrunumla temlik olunan suların vechi meşruh üzre kariyeyi mezbure kurbinde müşarünileyhima Ahmed Paşa احمدباشا ve Mehmed Paşa محمدباشا nın sularına ilhak idüb Istanbul استانبول haricinde Topcu Köyü طوبچی کوی ne karib geldikde ifraz ol mahalde ceddım merhumu müşarünileyhin şadırvanı suyuna ilhak idüb Karaman فرمان da camiine kariyb geldikde istedüğü yerden ifraz ve cami ve medresesinde bina eyledüğü çeşme ve sebil ve şadırvanına ve sayir murad itdüğü mevazıa icra etmek istedikde keyfemayeşa icra itdirüb olbabda Sarayı âmirem ağaları ve bostancı başlar ve mimar başı ve su yolu nazırı ve su yolcular ve gayriler mahasalan efradı âferideden bir ferd mani ve müzahim olmıyub dahlü taarruz eylemiyeler Ve itdirmiyesin Ve badennazar bu hükmü hümayunumu mütevellisi yedinde ibka ve bir suretin sicilli mahfuza işaret eyliyesinki sonra gelân hükkâmı vilâyet hilâfına cevaz göstermiyeler Fi 13 m 1018

68

Üsküdar'daki bakkalların, ekmekçilerin, arpacıların, nalbantların ve sair esnafın muafiyetlerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Mahrusei Üsküdar اسکدار da vaki olan bakkallar ve etmekciler ve arpacılar ve nailbendler ve sair ehli hiref tayifesi tarafından Dergâhı muallâma arzuhal sonlub bunlar ulak bargirleri için her sene otuz bin akçe ve sakat olan bargirler için nice bin akçe viregelüb ve serdarlarile asker tayifesi geçdikde üç konak yere değin zahirelerin tedarik idüb ve elçiler geldikde hizmet idüb ve hazine geldikde hıfz ve hiraset eyliyüb dayıma hizmet üzre oldukları ecilden bakkal ve sayir ehli hiref mukaddem ve muahhar gelüb Üsküdar اسکدار da mütemekkin olanlar avarızı divaniyye ve tekâlfi örfiyeden muaf ve müsellemler olub عیاداً بالله تعالی emri hümayun ile nefiri âm dahi ferman olunursa rencide olunmıya deyu ceddım merhum ابو الفتح سلطان محمدخان Ebülfetih Sultan Mehmed Han عليه الرحمة والغفران zamanında müteaddid evamiri şerife virilüb badehu ecdadı izamım انارالله تعالی براهمهم zamanlarında tecdid olunub bundan akdem vaki olan şark ve garb seferlerinin birisinde ordu ve teklif olunmıyub muaf ve müsellemler iken geçen senelerde Istanbul استانبول bazar başları ve bakkalları mücerred celb ve ahiz için Istanbul استانبول a gelân zehayirden hisse alursuz deyu hilâfi muaf name ordu ve teklif idüb bir miktar akçelerin almaları ile her sene teklif itmeğe başlyub rencide itmekle mukaddema muaf nameleri mucibince amel olunub minbaad

hilâfına dahlolunmıya deyu müekkid emri şerifim virildikden sonra emri şerifim üzerine kimesne dahlitmiye deyu hattı hümayunu saadet makrunumla fermanı âlişanım sadır olmuşken giru teklifden hâli olmamelerile tekrar müekkid emri şerifim virildüğün bildirüb inayet reca eyledükleri ecilden ellerinde olan muaf name ve mukaddema virilân emirleri mucibile amel olunmak babında müceddeden fermanı âlişanım sadır olmagın buyurdum ki... vusul buldukda ellerinde olan muaf name ve mukaddema hattı hümayunu izzet makrunumla virilân emri celilül kadrım fehvasınca amel idüb hilâfına cevaz göstermiyüb asla ve kat'â mahrusei Üsküdar اسکدار da ordu ve teklif itdirmiyüb teklif eyliyenleri men' ve def' eyliyesin Fi 23 s 1018

69

Amele ücretlerine dair.

Edirne ادرنه ve İnoz انوز kadısına hüküm ki قدوة الاكلام sūddei saadetimde mimarlarım başı olan محمد Mehmed زيد مجده mektub gönderüb hâlâ mahmiyei Edirne ادرنه de Hassai hümayunum için دستورمكرم مشيرمفتخيم نظام العالم vezirim ادام الله تعالى اجلاله Ahmed Paşa احمد باشا fesinin âlâsına yirmi dört ve evsatına yirmi ve ednasına on sekizer ve on yedişer akçe virilmek üzere istihdam olunmak babında fermanım olub vechi meşruh üzere yevmiyeleri virilürken zikrolunan neccarların bazıları ücretimiz noksan üzredir deyu binayı birağub kimi mahmiyei mezburenin etrafında olan kuraya ve kimisi İnoz انوز kasabasına firar eylemekle hanı mezbur bina olunmayub muattal kalmışdır deyu mezburlar her kande ise getürdilüb kemakân istihdam itdirilmek recasına arz itmeğın buyurdum ki.. vusul buldukda mezburlar eğer mahmiyei mezburededir ve etrafında olan kuraya perakende olmuşlardır ve eğer İnoz انوز kasabasında her kande ise getürdüb tenbih eyliyesin ki varub kemakân binada hizmet eyliyeler Anın gibi gelmekde inad ve muhalefet idenler güşmal verile ki bir dahi hizmetden firar eylemiyüb ve sayir işliyenlere dahi mucibi nasihat ola Amma bina üzerine tayin olunan emin ve kâtibe dahi mühkem tenbih eyliyesin ki mu'tadı kadim üzere ücretleri rayici vilvakit akçe virüb tayin olunan yevmiyelerinden noksan üzere virmekle fukaraya teaddi olunmak lâzım gelmiye (Efendi Hazretleri hattıyledir) Fi 3 ra 1018

70

znikte emirsiz çini yapılmamasına dair.

İznik انيق kadısına hüküm ki Sūddei saadetimde mimararım başı

محمد Mehmed دام محمد Dergâhı muallamâ mektub gönderüb kadimden mirîye ve selâtini izam ve vüzerayı kiram evkafına ve sayirlere işlenen kaşiler madamki emri şerifim olmya işlenmiye deyu fermanım olmuşken hâlâ bazı kimesneler kendüler işledâb ahar vilâyete alub gidüb bu taryikle mirîye gadir olmağla olmakule bilâ emir işlenen kâşiler mirî için kabız ve kendüler te'dib olmak babında emri şerifim virilmek recasına arz etmegin mirîye lâzım iken ahar diyare kitmiye deyu emrim olmuşdur Buyurdum ki... vusul buldukda bu babda unat veehile mukyyed olub emrim üzre mirî kâşi lâzım iken olıgelâne mugayir ahar diyare alub gitmeğe komıyub men'ü ref' eylesesin Memnu' olmyanlar isim ve resimleri ile yazub arz eylesesin Ammâ bu behane ile mirîye lâzım olmyub fazla kalanları eshabı akçe ile ahare beyi etmek istedükde ahiz ve celb için mani olub kimesnenin kâr ve kisbi muattal kalmakla zulüm olmakdan dahi ihtiyat idüb emrim üzre mirîye lâzım olan miktarı alıkoyub mirîye virdirüb mirîye lâzım iken ahare virdirmeyüb emrimin icrasında sa'yü ihtimam eylesesin (Ba hat) Fi 11 s 1022

71

Istambula gelen misk ve anberden Padişah için alınmadan kimseye satılmamasına dair.

Istanbul Efendisine hüküm ki Mahmiyei Istanbul'a bazirgânlar getürdükleri misk ve anber ve ödden nefsi nefisim için lâzım olanı miskci başı değer beha ile ala gelüb ve olvechile elinde emri şerif dahi var iken hâliyâ hilâfı emri şerif bazirgânlar tevzi ve telef eyledikleri ilâm olunmağın buyurdum ki... vardukda bu hususa bizzat mukayyed olub lâzım olanları ihzar idüb dahi mühkem tenbih ve te'kid eyliyesin ki mahmiyei Istambula getürdükleri misk ve öd ve anberi miskci başı hazır olub emri şerif mucibince nefsi nefisim için değer behası ile kifayet miktarı alınmıyınca tevzi etmiyeler Eslemiyenleri isim ve resimleriyle yazub bildiresin Fi 29 s 1018

72

Avusturyada zaptolunan kalelerin tamiri için Istanbuldan mimar gönderildiğine dair.

Bedon دون muhafazasında olan vezir Ali Paşa علی باشا ya hüküm ki Hâlâ ol serhadlerde vaki olan kılâm tamir ve termimi lâzım geldikde bir

ehli vukuf ve müstakim mimar olmak mühimmatdan olmağla Dergâhı muallâm Çavaşlarından olub bundan akdem seferlerde mimar başılık hizmetinde olan قدوقالامائل والاقتران محمد چاوش Mehmed Çavuş زيد تدوه vaki olan seferlerde ve feth olunan kılâm tamir ve termiminde ve sayir hizmeti hümayunumda küllî hizmeti vücud bulmkğla Bedon بدون serhaddinde senin yanında mimar başılık hizmetinde olmak fermanım olmuşdur Buyurdum ki... vusul buldukda bu babda sadır olan emri celilül kadrim mucibince mezkûrı Bedon بدون serhaddinde senin yanında kemali emanet ve istikamet ile mimar başılık hizmetinde istihdam eyliyesin Fi 29 s 1018

73

Istanbula Serez'den gelen çivilerin nasıl yapılması lâzım geldiğine dair.

Selânik سلاطيك kadısına hüküm ki Hassa mimarların başı محمد Mehmed دام محمد süddei saadetime mektub gönderüb hâliyâ mahmiyei İstanbul'a استانبول Siroz سيروز caniblerinden gelen mismarı mütenevvia üslûbu sabık üzere gelmiyüb noksan üzere gelüb ihtilâl olub mimarî mertegin bir vakıyesi on beş aded ve lofcanın bin danesi yirmi yedi vakıyye ve şamar kubbenin bin adedi yirmi üç vakıyye ve meyanenin bin adedi on iki vakıyye ve diğerk meyanenin bin adedi sekiz vakıyye ve tahtanın bin adedi beşer vakıyye ve bölmenin bin adedi yedi yüz dirhem ve bedavranın bin adedi beşyüz dirhem olmak üzere kat' olunmak lâzımdır deyu arz itmegin vechi meşruh üzere kat'olmak emir idüb buyurdum ki... vardukda minbaad arz olunduğı üzere kat etdirüb emri şerifime muhalif noksan üzere kat etdirmiyesin Şöyleki emri şerifimde tayin olunduğundan noksan üzere kat' etdiresin sonra mesul ve muateb olursun Fi 23 m 1018

74

Istanbul bakkallarına dağıtılacak hisselerine dair.

Istanbul kadısına hüküm ki Mahrusei İstanbul استانبول da olan bakkallar süddei saadetime arzuhal sonub mahmiyei mezbureye gelân zahayir bazar başı marifetile matekaddemden beş hisse olub zikrolunan beş hissedenden üç hisse İstanbul استانبول bakkallarına ve iki hisse Galata غلطة ve اسکندار ve Hazreti ebâ Eyyubi Ensarı عليه ورحمة الباری ای ایوب انصاری kasabasında olan bakkallara tevzi olunub ve canibi miriden zahireye müteallik revacı kâsîd olan bazı eşyanın bakkallara tevzii lâzım geldikde İstanbul استانبول bakkalları üslûbu sabık üzere kendülerinè düşen beş hissedenden üç

hissenin bilâ tereddüd alub bir vechile muhalefetleri olmayub lâkin Galata غلطة ve Üsküdar اسكدار ve Hazreti ebâ Eyyubi Ensarî de ایوب انصاری olan bakkalların ekseri kendülere ayid olan hisseleri almayub inad ve muhalefet üzre oldukları ilâm olmağın anlar dahi kendülere ayid olan hisselerin olgeldüğü üzre olub mabeyinlerinde tevzi idüb olgelâne muhalif teallül ve inad etdirilmemek emrim almuşdur.. Buyurdumki vusul buldukda fermanı şerifim mucibince mukayyed olub anın gibi cümle bakkallara tevzi olunmak için canibi miriden zahayir tahmil olundukda kadimden olgeldüğü üzre beş hisseden üç hisseyi İstanbul استانبول bakkalları aldıktan sonra iki hissesin dahi zikrolunan Galata غلطة ve Üsküdar اسكدار ve Hazreti ebâ Eyyubi Ensarî حضرت ایوب انصاری kasabasında olan bakkallara mabeyinlerinde tevzi eylemek üzre bikusur aldırub teallül ve inad etdirmiyessin Fi 28 m 1018

75

Sof almak için Ankaraya gidecek olan tüccarın muhafazasına dair.

Üsküdar اسكدار dan Ankara انقره ya varınca yol üzerinde vaki olan kadılara hüküm ki Mahrusei İstanbul استانبول dan Ankara انقره canibine varub sof ve sayir emtia iştira iden müslüman ve Yehudi ve zimmî tüccar tayifesi tarafından Dergâhı muallâma arzuhal sonlub bir kaç seneden beri eşkıya istilâsından ticaret itmeğe iktidarları olmamağla mahrusei Istanbul استانبول kadimden ol canibden gelân sof ve gayri metâ gelmemele üsret çekilür iken lâlâ inayeti Hak ile eşkıya def'olub ticaret etmeğe mübaşeret etdiklerinde menazil ve merahilde mücerred ahiz ve celb sebebi ile bazı zaleme ve ehli örf tayife olgelâne ve şer'i şerife muhalif Andolu انطولى canibine gurus alub gitmek memnu'dur Yükünüzde gurus vardır deyu bunları rencide ve remide etmekle kâr ve kisibden kalub men'olunmaları babında emri şerifim reca etdikleri ecilden şer'i şerife ve olgelâne muhalif rencide etdirilmemek emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda bu babda her biriniz mukayyed olub kadimden olgeldüğü üzre amel idüb tüccar tayifesin şer'i şerife ve olgelâne muhalif kimesniye ye rencide ve remide etdirmiyessin Mem ile memnu olmyanları isim ve resimleri ile yazub arz eyliyesin Fi 13 s 1018

76

Istanbula keremit pişirmek için getirilen tahtalara dair.

Istanbul استانبول kadısına ve mimar başıya hüküm ki .Senki mimar başı

sın Dergâhı muallâma mektub gönderüb mahmiyei İstanbul استانبول da mirî binalara ve Tersanei âmireme ve hayrat ve sayir binalara lâzım olan keremid ve tuğlaların pişürmesiçün gelân dişbudak yarmalarını tûli ikişer zira' ve ağırlığı altışar vakiyye ve yüz danesi sekizer akçiye virilürken bazı kimesneler tûlinde ve ağırlığında noksan üzre getürmekle tûl birer buçuk ve ağırı üçer vakiyye olub yüz danesi otuzar akçiye virilmek üzre akdü tenbih olunub niçe zaman icra olunmuşken Âsitanei saadetim kullarından bazıları noksan üzre olan yarmaları alub dermahzen etmekle hâlâ tûli bir zira' ve ağırı bir vakiyye ve yüzü kırkar akçiye olub anınla pişen keremid ve tuğla çığ ve ziyade behaye çıkmakla miriye ve sayire küllî zarar müterettib olmagın zikrolunan yarmalar vechi meşruh üzre tûli birer buçuk ve ağırı dörder vakiyye ve yüzü otuz altışar akçiye virilmek üzre tenbih olunub mütenebbih olmiyanların haklarından geline deyu emri şerifim virilmek recasına arz eyledüğün ecilden buyurdumki... vusul buldukda bu babda her birimiz mukayyed olub zikrolunan yarmaları getürenlere ve satun alnalara herkim olursa olsun mühkem tenbih eyliyesiz ki minbaad her yarma birer buçuk zira' ve dörder vakiyye ve yüzü otuz altışar akçeye alınub ve satılub emrime ve zikrolunan tayine muhalif getürmeyüb ve satın almiyalar Mütenebbih olmiyanlardan arza muhtac olanları arz idesiz ki dirlikleri kat'olunub haklarından geline Arza muhtac olmiyanların mühkem hakkından gelesiz ki sayire mucibi ibret ola Ve bu emri şerifimi sicilli mahfuza kayıd eyliyesin ki dayıma mazmunu hümayunile amel oluna Fi 5 s 1018

77

Istanbula gelen bezlerin Bodrum hanında tüccara tevzi edilmesine dair.

Istanbul kadısına hüküm ki Dergâhı muallâma mektub gönderüb mahmiyei İstanbul'a etraf ve ekafdan gelân keten bezleri ve penbe ve gayriler kadimden Bodrum hanında بودرم خانı tüccar tayifesine tevzi oluna gelmişken hâlâ bez getüren tüccar getürdükleri bezleri ahar istedikleri yerlerde beyi itmekle mahmiyei mezburede keten bezi ve penbe bezi ve sayiri ziyade behaye çıkub ve murad idindikleri behaye muhtac olanlara satduklarından gayri bezzaz tayifesi akça ile çokluk bez alup ticaret idemeyüb canibi mirîden olan teklifin edasında üsret çekdiklerin bildirüb minbaad etraf ve eknaftan gelân ketan ve penbe bezleri kadimden olıgeldüğü üzre hanı mezbura getirilüb kethüdarları ve yiğid başıları mârifetlerle bezzazlara tevzi olunub ahar yerlere götürüb hafiyeten tevzi

İtdirilme için emri şerifim virilmek recasına arz itdiğün ecilden kadimden olıgeldüğü üzre amel olunmak emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda fermanı şerifim üzre hususu mezbura gereği gibi mukayyed olub mahrusei İstanbul'a استانبول etraf ve eknaftan gelân ketan ve penbe bezlerin getüren tüccar tayifesine mühkem tenbih ve te'kid eyliyesinki bezlerin gümrüğe getirüb resimlerin eda eyledükden sonra kadimden olıgeldüğü üzre Bodrum hanına getirüb kethüdaları ve yiğid başıları marifetlerle bezzaz tayifesine tevzi olunub minbaad istedikleri yerlerde bir ferde eğer keten ve penbe bezlerin fûruht itdirmeyüb men' ve def' eyliyesin Memnu olmıyub olıgelmişe muhalif getürdükleri bezleri istedikleri yerlerde ayağ üzre gezdüren bezzaz tayifesine şatub emrime muhalefet idenleri arz eyliyesinki getürdükleri meta'ları mir'ye girift olunub kendülerin haklarından geline Ve gümrük eminlerine dahi mühkem tenbih ve te'kid eyliyesinki tüccar tayifesi bezlerin gümrüğe getirüb lâzım gelân rusumların eda eyledikden sonra bezleri denklerle Bodrum hanına gönderüb ahar semte iletmeğe komıyalar Kadimden olıgelâne muhalif bir ferde teallül ve inad itdirmiyesiz Ve lâzımül arz olanları yazub bildiresin Fi 18 m 1018

78

Sultan Ahmet Camiinin inşası esnasında getirilecek taşlara dair.

Haslar حاصل kadısına hüküm ki Süddei saadetimde mimarlarım başı olan قُدوة الاماجد والاكارم Mehmed محمد زيد محمد Dergâhı muallâma mektub gönderüb mahrusei İstanbul'a استانبول tahtı kazanuzdan ihrac oluna gelen küfege taşı olan mahallere karib bazı kimesneler tarla ve çayır peyda itmekle kadimden ol mahallerde ihrac oluna gelân küfege taşı için benim tarlam ve çayırım içindedir deyu ihrac itdirmeğe mani olmağla mirî binalara ve hâlâ fermanım olan camii şerif ve mahrusei İstanbul ahalisine küllî muzayeka virdüklerin arz itmeğın kadimden küfege taşı ihrac olunu gelân mahal her kimin tarlasında ve çayırında vaki olursa olveçhile bir ferde taallül ve niza' itdirilme emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda fermanı şerifim üzre tahtı kazândan mahrusai İstanbul'a استانبول ihraç oluna gelân küfege taşı her kimin tarlasında ve çayırında vaki olursa ihrac itmek istiyanleri bir ferde dahil itdirmeyüb men' ve def' eyliyesin Memnun olmıyanları isim ve resimleri ile yazub bildüresin Fi 26 ramazan 1018

79

Bezirgân esvabının bedestende satılmasına dair.

Galata غلطة kadısına hüküm ki Sabıkan Galata غلطة kadısına mutasar-

rif olan mevlâna كمال الدين Kemaleddin قضاة الله تعالى ile Ayasofya اياصوفيه mütevellisi ile mektub gönderüb Ayasofyai Kebir اياصوفيه كبير evkafından Galata غلطة da vaki Bezazistan ahali meclisi şer'e varub Galata غلطة da bazirgân esbabı beyiü şira idenler Bezazistanda beyi idüb gayri yerde bazirgân esbabı beyi olunmıya deyu emri şerif virilüb mucibince hücceti şer'iyye verilmiş iken bazı kimesneler memnu' olmiyub zahiren attar dükkânında oturub lâkin bazirgân metândan beyi idüb iki ehli hibre mesalihine karışub ol ecilden Bezazistan harab olmasına sebep olub vakıfa dahi gadir olmak mukarrerdir Men' idesin deyu ferman olmagin Galata غلطة da Top-hane kapısı طوبخانه قپوسی dahilinde bazı kimesneler Bezazistana gelüb dahil olmiyub gadir iderler deyu ahali Bezazistan taleblerile arz itmegin bu hususda olan emri şerif ve hücceti şer'iyye mucibince amel olunmak emir idüb buyurdum ki... vardukda emrim üzre bu hususda mukaddema virilân emri şerif ve hücceti şer'iyye mucibince amel idüb hilâfına cevaz göstermiyein Fi 24 ramazan 1018

80

Eyipteki şişecilere dair.

Istanbul استانبول ve Haslar حاصلر kadısına ve bostancı başıya hüküm ki Hazreti Ebu Eyyubi Ensarî عليه رحمة الباری kapısı kurbinde olan sırçacı fırınında şişe işliyenler tarafından Dergâhı muallâma arzihal sonlub bunlar kadimden fırını mezburda mirî darbhanelere ve hamamlara ve cevamiî şerifeye kandil ve gayri şişele işleyüb kendü akçemiz ile kifayet mıkdarı odun alıgelmiş iken hâlâ keremidciler ve hamamcılar heman biz aluruz Size aldırmayuz deyu rencide eylediklerinde bu babda kadimden olıgeldüğü üzre amel eylesesin deyu مرحوم ومفقورله babam Hüdavendigâr طاب ثراه zamanında emri şerif virilüb hâlâ tecdid olumasın reca eyledikleri ecilden buyurdum ki... vusul (buldukda) bu babda mukaddema vechi meşruh üzre emri şerif verilmiş ise fermanı sabık mucibince amel idüb hilâfına cevaz göstermiyesiz Fi 29 s 1018

81

Istanbulda müslümanlarla Yahudilerin bireror ducu vermelerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Mahrusei Istanbul استانبول da ehli islâm dan olan attar tayifesi tarafından süddei saadetime arzihal sonlub mahmiyei mezburede olan Yehudi tayifesi matekaddemden beru kahve

füruht idegelmiyüb seferler vaki olub orduyu hümayun çıkdıkca attar müslümanlar ile Yehudi tayifesi bir ordu viregulüb lâkin Yehudiler dahi kahve satmağa mübaşeret etmekle bunların kâr ve kisiblerine noksan etmeğin oligelâne mugayir tayifei mezbureye kahve füruht itdirilmiyüb eğer füruht iderlerse anlar dahi ordu hususun ehli islâm ile beraber virüb ahaliî tarafeyne teaddi olmamak babında emri hümayunum virilmesin reca eyledikleri ecilden buyurdum ki... varduklarında bu hususa mukakyyed olub hak üzre göresin Yehudi tayifesi matekaddemden beru kahve füruht idegelmamekle ordu arzu olunduğunda kahve füruht iden müslümanların nısfı mıkdarı vire gelüb hâliyâ oligelân mugayir hem kahve füruht idüb ve hem ordu hidmeti beraber çekmekde inad iderlerse men' ve def' idüb emri şerifime ve oligelâne mugayir kimesniye teallül ve niza' itdirmiyessin F gurrei m 1019

82

Birinci Ahmedin avlandığı korularda başkalarının avlanmamasına ve kömür yakmamasına dair.

Galata غلطة ve Haslar حاصلر kadılarına hüküm ki Bundan akdem tahtı kazânuzda şikâr ecili için sınır namei hümayunumla koru tayin olunan yerlerde bazı kimesneler av idüb ve kömür yakub ve odun kesüb zarar etdikleri ilâm olundukda sınır namei hümayunumla koru tayin olunan mevaside emrime muhalif bir vechile kimesne avlamıyub ve kömür yakmıyub ve odun kesmiyeler deyu mukaddema hükmü hümayun virilmekle hâlâ dahi tecdid olunub mucibince amel olunmasın emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda bu hususa bizzatn unat vechile mukayyed olub bu babda mukaddema virilân emri şerif ve sınır namei hümayun mucibince tayin olunan yerlerde şikâr edilmiyüb ve kömür yâkdırmıyub ve odun kedirmiyüb emrime muhalif bir vechile kimesneyi dahlü taarruz etdirmiyesiz Men' ile memnu' olmiyanları isim ve resimleri ile yazub arz idesiz F 11 m 1019

83

Kütahyada işlenen seccade ve halıların üzerine Kâbe resmi yapılmasına dair.

Kütahya كوتاهية sancağında vaki olan kadılara hüküm ki Tahtı kazânuzda halı ve seccade işliyan rençber taifesi seccadelere mihrab ve Kâbei

mükerreme ve bazı hat nakş olunub badehu tüccar taifesinden istir idenler dahi kefere taifesine beyi eyledükleri istima olunmağla hususu mezbur şeyhülislâm ve müftiyül enam ادام الله تعالى فضائله dan istifta olundukda o makule Beyti Şerif ve hat nakş olunmak caiz olmayub şer'an men'i lâzım olduğuna fetvayı şerife virmegin mucibince amel olunmak emir idüb buyurdum ki ... vusul buldukda tahtı kâzanuzda o makule seccade işliyan reucber tayifesine fetvayı şerif muktezasınca mühkem tenbih ve te'kid eyliyesiz ki minbaad işledükleri seccadelere mihrab ve Kâbe mükerreme suretti ve hututu saire nakş etdirmiyüb âdeti kadime üzre dokuturub fetvayı şerife muhalif iş idenleri muktezayı şer' üzre te'dib idüb memnu' olmyanları isim ve resimleri ile yazub bildüresiz ki itaati emir itmedükleri için haklarından gelinmek için emri şerifim virile F 4 m 1019

84

Istanbul patrikine kimsenin müdahale etmemesine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Istanbul استانبول da olan kefere tayifesi arzuhal sonub hâlâ batrikleri olan ثيوفوس Teofiyos âyini batılları üzre edai hizmet eyliyüb cümlesi riza ve şükran üzre iken sarac Hristodolo حرستودولو nam zimmî bazı kimesneler ile müttefik olub patrikliğe talib olmağla ihtilâle bais olmuşdur deyu tezallüm eyledikleri ecilden mezkûrun batrikliği tebdil ve tağyir olunmamak emrim olmuşdur Buyurdum ki ... vusul buldukda bu babda unat vechile mukayyed olub mezkûrun batrikliğine kimesnei dahlü taarruz itdirmiyüb ve tebdil ve tağyir itdirmiyesin Ve şakıyı mezburu hüsnü tedbir ile ele getirüb arz eyliye sinki sonra hakkında emrim ne vechile sadır olursa mucibile amel eyliyesin Fi 6 ra 1019

85

Istanbul taliplerinin vazifelerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Hassa tabib başı Ahmed احمد süddei saadetime mektub gönderüb mahmiyei Istanbul استانبول da beratı şerif ile tabib ve kehhal ve cerrah olanlar sefer vaki oldukda hizmetlerin edâ idüb kusurları yoğiken hâlâ attar tayifesi bunlardan orduy akçesi taleb idüb lâkin matekaddemden... tayifei mezbure orduy akçesi vire gelmiyüb ve sefere gittikleri zamanda kimesneden akçe olmayub kendü malleri ile sefer seferlemekle mezkûlara gadirdir deyu alvechile rencide

olunmamak babında emri şerifim virilmek recasına arz itmeğin buyurdum ki... vusul buldukda unat vechile mukayyed olub göresin filvak kadimden bunlar metekaddemden beru ordu viregelmiş değiller ise kadimden olgelâne muhalif ordu akçesi taleb ve teklif ve rencide ve remide itdirmiyessin Fi 16 m 1019

86

Istanbulda sirkeçilerden başka esnafın sirke yapmamalarına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Süddei saadetime mektub gönderüb mahmiyei Istanbul استانبول da vaki olan sirkeci tayifesi meclisi şer'e gelüb kadimden sirke işlemek tayifei mezbureye mahsus olmağla aharden kimesne sirkecilik etmeyüb mezburlar beyi ve şira idüb vaki olan orduyu hümayun ve sayir tekâlifi icra iderler iken hâlâ ağıdacı ve bakkal ve helvacı tayifesinden ve gayriden bazıları müdahale idüb olgelâne muhalif sirke işliyüb ve beyi idüb hâlâ orduyu hümayunum ve sayir tekâlif vaki oldukda muzbur biz sirkeci değilüz deyu teallül idüb imdad etmamekle sirkeci tayifesine ziyade gadir olub o makule sirke işliyenler orduyu hümayun ve sayir teklif olundukda maan çeküb ve yahud kadimden olgeldüğü üzre sirke işliyüb beyi ve şira etmek sirkeçilere mahsus olub aharden işliyanler men olunmaları babında hükmü şerifim virilmek reca etdiklerin arz eyledüğün ecilden buyurdum ki... vusul buldukda bu babda unat vechile mukayyed olub göresin sirke işliyüb beyi ve şira eylemek mahmiyei mezburede sirkeci tayifesine kadimden mahsus iken olgelâne muhalif ağıdeci ve bakkal ve helvacı tayifesi sirke işliyüb beyi ve şira etdikleri vaki ise tayifei mezbureye vaki olan orduyu hümayunum ve sayir tekâlifde imdad etdirüb ve sayir vechile teallül itdirmiyessin Şöyleki inad idüb vaki olan orduyu hümayun ve sayir tekâlifde imdad ve muavenet etmezler ise olgelâne muhalif minbaad aharden kimesneye sirke işletmiyüb men' ve def' idesin Emrime mukalefet üzre olanları isim ve resimleri ile yazub arz eyliyesin ki sonradan emrim nevehile sadır olursa mucibince amel idesin Fi 1018

87

Istanbul içinde koyun ve keçi kesilmemesine dair.

Yeniçeriler Ağasına hüküm ki Mahmiyei Istanbul استانبول içinde koyun zebh olunmak memnu ve hilâfı mu'tad iken hâliyâ kassab tayifesi

bazı koltukcular ekser koyunu şehir içinde zebh eyledikleri mesamii aliyeme ilka olunmağın imdi matbahı âmire ve bazı kurbanlık koyunundan maada kassab tayifesi ve yeniçerilerden ve koltukculardan bir ferd şehir içinde diri koyun ve keçi ve sığır getürmeyüb ve zebh eylemamek babında fermanı âlişanım sadır olmuşdur Buyurdum ki... vardukda bu babda sadır olan fermanı celilül kadrım mucibince amel idüb dahi hususu mezbura bizzat unat vechile mukayyed olub matbahı âmire ve bazı kurbanlık koyunundan maada yeniçeri ve kassab ve koltukculardan bir ferde diri koyun ve keçi ve sığır şehir içine getürmeyüb zebh etmiyeler deyu hisar kapularında olanlara ve gayrilere mühkem tenbih ve te'kid eyliyesin Badettenbih mütenebbih olmyub şehirde koyun ve keçi ve sığır zebh idenlerin mühkem haklarından gelinüb koyun ve keçi ve sığırları mirî için girift olunur Ana göre tenbih ve te'kid eyliyesin Fi s 1019

88

Istanbulda yapılan yeniçeri keçelerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Yeniçeri kiçesi işliyan üstadlar süddei saadetime arzuhal sonub hâlâ seferi hümayunuma memur olan yeniçeriler ve sayırlarına giyecek kiçe lâzım olub lâkin ellerinde keraste olmyub kiçe işleyicilere virmeyüb içlerine öte yakadan gelân Türk tayifesi karışub keresteyi dülbend börki işliyüb Lih کافرینه beyi itmekle muzayeka olub mukaddema arzı hal eyledüklerinde öte yakadan gelân tayife aralarına karışmıyalar deyu fermanım oldukda mabeyinlerinde kavil ve karar olub otuzar ve kırkar akçeye iletegeldiklerin ihtiyarlarile âlâ kiçe elli beşer akçeye virmek üzre ahd itmişler iken hâlâ razı olmyub teallül ve inad eylediklerin bildirüb mukaddema olan terazıy ve kavil üzre amel olunmak babında emri şerifim reca olunmağın buyurdum ki... vusul buldukda bizzat mukayyed olub yeniçeriler kiçesiyçün lâzım olan kiçeleri ahar nesniye sarf itdirmeyüb rıza ve kavilleri üzre bunlara kifayet mikdarı aldırub olıgeldüğüne mugayir inad ve muhalefet itdirmiyesin Eslemiyüb ahare virirler ise ellerinde bulunan kiçeleri girift itdirüb ve sonradan aralarına karışan öte yakaluları kanun üzre kadimî yerlerine gönderüb emri şerife muhalif kimesniye iş itdirmiyesin Fi 3 ra 1019

89

Istanbul sakalarına verilen müsaadeye dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Mahmiyei Istanbul استانبول da takdiri

ilâhî ile ihrak vaki olduğu zamanda def' itmek için mahrusei mezbure sakaları hizmet mukabelesinde davarlarını ulak ve yeniçeriler sayishanelik için almamak babında ceddin Sultan Süleyman Han سلطان سليمان خان ve Sultan Murad Han سلطان مراد خان zamanlarında evamiri şerife virilüb hâlâ tecdid olunmak reca eyledikleri ecilden buyurdum ki . . . vusul buldukda filvaki mukaddema vechi meşruh üzre evamiri şerife virilüb madamki hizmeti mezburede kayim olub sonra hilâfına emri ahar virilmiş olmya mucibince amel idüb minbaad hilâfına cevaz göstermiyüb olvechile davarların kimesneye aldirmiyub rencide itdirmiyessin Fi 8 ra 1019

90

Birinci Ahmedin sürgün avına çıkacağına dair.

Edirne ادرنه kadısına hüküm ki Hâliyâ cenabı celâletmeabım devlet ve ikbal ile sürgün şikârın eylemek muradı hümayunum olmağla nefsi Edirne ادرنه den ve tahtı kazâna tâbi nevahide olan çomag atmağla kadir olan kefere ve levendat ihrac olunub Hamze Beğlü حمزه بکلو nam mahalde avcı başıya teslim eylemen emrim olmuştur Buyurdum ki... vusul buldukda bu babda sadır olan emrim üzre amel idüb dahi nefsi Edirne ادرنه den ve nevahide kefere ve müslüman levendat tayifesin ihraç idüb Hamze Beğlü حمزه بکلو ve mumaileyh avcı başı istediği mahallerde kendüye teslim eyliye sinki iktiza eylediği üzre edâi hizmet eyliyeler Hususu mezbur mühimmatı umurdandır Avk ve te'hir ve ihmal ve müsaheleden ziyade hazer eyliyesin Ei 28 l 1022

91

Istanbuldaki ipekli kumaş tezgâhlarına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Bundan akdem mahrusei Istanbul استانبول da seraser işleyen zerbafların kapum kullarından ve gayriden hayli kârhaneleri olub altuna ve gümüşe küllî muzayeka virdükleri merhum dedem سلطان مراد خان Sultan Murad Han طاب ثراه zamanında rikâbı hümayunlarına arz olunub nemıkdar kârhane olduğu teftiş olunub görüldükde iki yüz altmış sekiz bab destigâh bulunduğu tekrar arz olundukda yüz kârhaneden maadasını ref' olunub ve ref' olunanlara dahi zulüm olunmak için kemha ve serengi işliyüb yüz destigâhdan gayri seraser işlenmamek babında ol zamanda emri şerif virilmişken bu ane dek ziyade olmağla başlayub hâliyâ tekrar görüldükde üçyüz bab seraser destigâ-

hı bulunub altuna ve gümüşe muzayeka virildüğü zerbaflar kethüdası tarafından mukaddema ilâm olundukda yüz kârhaneden maadası işlemeyüb men ve ref oluna deyu fermanım olub emri şerifim virilmişken bazı kimesneler memnu olmadıkları ilâm olunmagın mukaddema virilân emri şerifim mucibince amel olunmak babında fermanı âlişanım sadır olmuştur Buyurdum ki... vusul buldukda bu babda mukaddema virilân emri şerifim mucibince amel idüb bir ferde ol emri şerife muhalif inad ve muhalefet itdirmiyesin Memnu olmıyanların ismi ve resimleriyle yazub arzeyliyesin Fi 13 n 1022

92

Ecnebilerin Saraya mahsus av yerlerinde avlanmamalarına dir.

Âsitaneî saadetimde olan Venedik ونديك baylosuna hüküm ki Âdemleriniz kendü hallerinde evlerinde oturmıyub tazılar ve doğanlar ile cenabı celâlet membının şikâgâhı olan Kâğıdhaneye كاغدخانه ve Kemerlere كمر ve sayir ol etraflarda olan mahallerde saydü şikâr ve ok ve yay götürüb nahemvar hareket iderler imiş İmdi cenabı celâlet meabımın gerugâhına bir ferdin varduğuna ve âdemlerin olgelmışe muhalif hareket eylediklerine rızayı şerifim yokdur Buyurdum ki... vusul buldukda bu babda sadır olan fermanı celilül kadrım mucibinde amel idüb minbaad kendünüze lâzım olan masalihleri görüb dahi âdemlerine mühkem tenbih ve te'kid eyliye sinki şimdiden sonra zikrolunan mahallere ve sayir etraflara tazılar ve doğanlar ile çıkmıyub ve saydü şikâr etmiyeler ve ok ve yay ve sair âlâtı harble gezmiyüb vuhuş ve tuyurdan bir nesne şikâr eylemiyeler Şöyleki mütenebbih olmayub yine vechi meşruh üzre saydü şikâra gideler haklarından gelmesi için افتخار الامايد والاكارم Hassa bostancılarım başı حسين Hüseyin زبدہ مجده e hükmü şerifim gönderilmiştir Ana göre mütenebbih olub gaflet etmiyesn. Ve bilmedik deyu illet eylemiyesin Fi 24 zilhicce 1022

Bir surti

France baylosuna

Bir sureti

İngiltere baylosuna

Bir sureti

Larendel[1] baylosuna

93

Sadrazam Mehmet Paşaya ait haslardan alınan vergilerin reyadan tekrar alınmamasına dair.

Istanbul استانبول ve Galata غلطة ve Üsküdar اسکدار kadısına hüküm ki

[1] Niderlande (Hollânda) olacak.

ادام الله تعالى اجلاله Mehmed Paşa محمد باشا Veziri âzam دستور اکرم مشیر افخم الی اخره nin hasları reayalarından tahtı kazânuzda olan reaysının cizye ve ispençe ve yuva ve kaçkun ve resmi benak ve mali gayib ve mali mefkud ve beytûlmali âmme ve hassa ve kassabiyye ve masdariyye ve ibrişim ve resmi kul ve hamir masdariyyesi ve avarızı divaniyye ve resmi gerdek ve koyun ve mirî tuz ve acemi oğlanı ve ipek ve mankır cem'i ve kuyucular resmi ve koçı ve kazma ve kürek akçesi ve bağ ve arpa ve saman akçesi ve balık eminleri ve Hızır İlyas akçesi ve orduyu hümayun taleb ile ümera ve ammal ve mültezimlere ve muhtesib ve subaşı ve sayir işe mübaşir olanlar teaddi idüb müşarünileyhin reayasına vaz'iyed eylemeleri ile bir defa müşarünileyh tarafından alınan ispençe ve cizye ve badiheva ve sayir zikrolunan hukuk ve rüsumdan asla bir nesne teklif (ile) rencide olmamaları babında Maliye tarafından ve mucibince süddei saadetimden sabıkan veziri âzam olan Nasuh Paşa ناصوح باشا zamanında emri şerif virilmekle mucibince amel olmak emrim olmusdur Buyurdum ki.. vusul buldukda vechi meşruh üzre mukaddema virilân ahkâmı şerife mucibince bir defa müşarünileyh tarafından alınan ispençe ve sayir küllî ve cüzî mahsülünün edasına ellerinde mühürlü temessükleri olan reayalarından tekrar cizye ve ispençe ve badiheva ve sayir tekâlifden asla bir nesnelere aldirmiyub ümena ve ammal ve sayir mübaşirîni emval ve a'mal olanlardan bir ferdi dahlü taarruz etdirmiyub men' ve ref' eyliyesiz Memnu' olmiyanları isim ve resimlerle yazub arz eyliyesiz Fi 5 s 1024

94

Istanbul sularına dair.

Su yolu nazırına hüküm ki Istanbul استانبول ve Haslar خاصار kazasında hisarın haric ve dahilinde bazı kimesneler kuyulardan ve gayriden suyun vefreti zamanında bir miktar su bulub sülüsü hakkı mecra deyu mirî ve vakıf su yollarına ihda olunmak üzre sülüsünü kendülere virilmesin arz etdirüb evamiri şerife ile su yollarına ilhak etdükdün sonra eyyamı sayıf hulûl idüb sular kilet üzre olduğu zaman kendülerin buldukları su cuzî kalmışken yine sularını kesret üzre cari olduğu gibi alub ve kiminin suyu bilkülliye munkati olmuşken sinîni salifede emir ile ilhak olunmuş idi deyu temam su almağla Kırk çeşme فرق چشمه ve ecdadı izamımdan merhum ve mağfurünle Sultan Mehmed Han سلطان محمد خان ve Sultan Süleyman Han سلطان سليمان خان طاب تراها nin ve sayir ecdadı izamımın cevami şerifelerine ve sayir eshabı hayratın cevami ve medrese ve hamam ve çeşmelerine cari olmiyub küllî zarar ve noksan müteretib olduğu

mesamii aliyeye ilka olunmağın olmakule ilhak olunan suların üzerlerine varub kâimüşşer' huzurunda yoklyub suları killet üzre iken kesret üzre su alanlar zuhure getirilüb kat' olunub minbaad mirî vakıf sulara katışdırmıyub men' olunmak babında fermanım sadır olmuştur Buyurdum ki... vusul buldukda bir an te'hir etmiyüb zikrolunan kadim su yollarına su ilhak iden kimesnelerin katışdırdıkları suların hâkimüşşer' tarafından ve bigarez kimesnelere hayli âdem alub bizzat üzerine varub ilhak etdikleri sular hâlâ cari midir ve suyun killet zamanında ne kadar kalur Kadim sulara hakkı mecra nemıkdar su virüb andan maada ne kadar su kalub ifraz etdüğü mahalde ne mıkdar su alub evlerine ve çeşmelerine ne kadar su icra etdirirler Vakıfa ve mirîye ilhak etdikleri sudan şartları üzre hakkı mecra mahsub oldukdan sonra baki kalan su mıkdarı mı alurlar yohsa mücerred bir nam idüb suları killet üzre iken belki hiç yoğiken ol nam ile su alub vakıfa ve mirîye gadirleri mukarrer midir Temam hakikat ile malûm idinüb dahi emrim üzre hakkı mecraadan gayri ne kadar suları ilhak olunursa ölçdürüb olmıkdar ifraz etdirüb suları olmyanlara su virilmekten hazer idüb anın gibi hile idüb vakıfdan ve miriden su çıkarub muzayekaya bais olanlar memnu olmazlar işe isimleri ile yazub bildiresin ki cezaları virilâ Bu makule su yolları meremmatına muavenet idegelmişler iken hâlâ itmedükleri ilâm olunub o makulelere dahi mühkem tenbih eyliyesin ki olıgeldüğü üzre teannüd ideler Sarayı âmirem Ağasına yollasa gerekdir Bu hususlara mühkem tekayyüd idüb ihmal üzre olmyasın Fi 1017

95

Istanbulun su yollarına ağaç dikilmemesine ve bahçe yapılmamasına dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki ve Haslar حاصل kadısına Su yolu nazırı حسن Hasan زيد مجده mektub gönderüb mahmiyei Istanbulda hisarın dahil ve haricinde kırk çeşme فرق چشمه ve Kâğıdhane كاغد خانه suyunun ve sayir su yollarının ibtidadan intihasına varınca üzerlerinde bazı kimesneler evleri ve bağçeleri içine uğramakla meyve ağaçları gars idüb ve kuyular ve halâlar kazdırub suları sirka idüb meyve ağaçların ve bağların suvarub Istanbul استانبول vaz'ı kadim üzre su cari olmayub killet üzre cereyana bais olmağla vakitlü vakitsiz varub su yolcu yoklyub ref' etmek mümkün olmyub evimiz ve ehli ayalimiz içine girdünüz ve esbabımız sirka etdiniz deyu tahvif etdiklerin bildirüb su yolu mürur etdüğü mahalleri yoklamak babında kimesne mani olmyub def' ve ref'leri babında muin

ve zahir olmanız mühimmatdan olduğun bildirmeğin vechimeşruh üzere yoklanub def' olunub badettenbih mütenebbih olmiyub emrime imtisal itmiyanlar arz olunmak emir idüb buyurdum ki... vusul buldukda bu babda dikkat ve ihtimam üzere olub dahi her biriniz tahtı hükûmetinizde zikrolunan sular cari oldukları mahaller her kimin evine ve bağçesine ve yerlerine uğrarsa su yolu nazırı ve yolcular varub yoklayub o makule üzerine bağ çubuğu ve meyve ağaçları diküb ve bina ve halâ ihdas idüb ve kuyular ve musluklar kazub su sirka idüb teaddi idenleri men' ve ref' etmek murad etdiklerinde olvechile mani olurlar ise şer'i şerif tarafından üzerine varub keşif ve zararların sicil ve hüccet idüb def' ve ref' idüb emrime mugayir ve vaz'ı kadime muhalif kimesneye bir habbe su virdirmiyüb men' eyliyesin Şöyleki fermanı şerifime muhalefet ve şer'i şerife mugayir muanedet üzere olanları isim ve resimlerle yazub bildiresin Cezaları virilüb sayire mucibi ibret ola Fi 1017

96

Istambula gelen gemilerden alınan mastariyelerin Sultan Ahmet camiine vakfedildiğine dair.

Istanbul استانبول ve Galata غلطة ve Üsküdar اسکدار ve Haslar خاسلر kadılarına hüküm ki Mahrusei Istambula meta' getüren gemilerden gümrüğü virilân emtianın masdariyyeleri hâliyâ cenabı celâlet meabım tarafından müceddeden bina olunan camii şerifime vakıf tayin olunmuşiken meta' getürüb gümrük virenlerden âdet ve kanun üzere masdariyye talep olundukda inad ve muhalefet üzere olmağla vakıfa külli gadir olduğu ilâm olundu İmdi gümrüğü virilân emtiadan gümrük alındıktan sonra madamki âdet ve kanun ve defter mucibince vakıf zabitlerine masdariyelerin edâ eylemiyeler o makule meta' minbaad mahallinden ve mahzenden ve Gümrük haneden kaldırılmamak babında fermanı âlişanım sadır olmuştur Buyurdum ki... vusul buldukda emrim üzere bizzat mukayyed olub dahi Istambula استانبول gelân emtiadan ki gümrük alınma madamki vakıf zabitlerine masdariyelerin edâ eylemiyeler o makule meta' minbaad mahallinden ve mahzenden ve Gümrük haneden kaldırmıyub vakıfa gadir olmandan hazer eyliyesin Şöyleki bu babda emrime muhalif vaz idüb tekrar vakıfa gadir olduğu ilâm oluna cümleünüz mes'ul olmanız mukarrerdir Ana göre tekayyüd idüb emri şerifimin edasında dakika fevt eylemiyesiz Fi 23 zilkaade 1026

İkinci Osman vak'asında Saraydan çalınan sorguçta dair.

Üsküb اسكوب kadısına hüküm ki Bundan akdem مرحوم ومنفور له karındaşım سلطان عثمان خان Sultan Osman Han طاب ثراه vak'asında Üsküb اسكوب sakinlerinden oda başı namında Bodur Mehmed بود محمد nam kimesne hassa sorguçlardan bir kıymetlü sorguc alub yine Üskübde اسكوب Salomon سلومون nam Yehudi ile Venediğe ونديك irsal eyledüğü ilâm olunmağla mezbur Yehudinin Âsitanei saadetime ihzarı lâzım olmağın Divanı hümayunuma ihzar olunmak emir idüb buyurdum ki ... vusul buldukda emrim üzre mezbur Salomon سلومون Yehudii mübaşiri mezbur ile yarar ve mu'temedün aleyh âdemlere koşub Âsitanei saadetime gönderüb Divanı hümayunuma ihzar eyliyesin (Ba hattı Hazreti Efendi) Fi gurrei şa'ban 1040

Istanbuldaki hıristiyanların kıyafetlerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Kefere taifesi ata binmayub ve samur kürk ve kalpak ve firengî kemhâ ve atlas giymeyüb ve avretleri dahi müslüman tarzında ve üslûbunda gezmiyüb ve parus ferace giymayub mahasal libaslarında ve tarzı üslûblarında tahkir ve tezlil olunmak şer'an ve kanunen mühimmatı diniyyeden iken bir nice zemandan beru ihmal olunub hükkâmın müsaadesile kefere ve Yehud tayifesi çarşularda at ve libas ile gezüb ve samur kürk ve fahir libaslar ile çarşu içinde müslümana mukabil geldikde kaldırımdan inmiyüb ve kendüler ve avretler ehli islâm-dan ziyade şevket sahibleri olub bihasbeşşer' tahkir ve tezlil olunmadıkları mesamii aliyyme ilka ve süddei saadetime inha ve ilâm olunmağın vechi meşruh üzre amel olunub minbaad zikrolunan evzai amele getürmiyüb bu defa vaki olan seferi hümayunumda mülâziminden olan فتوة الاماثل والاتران Mustafa مصطفى زيد قدره mübaşeretile men' olunmak emrim olmuşdur Buyurdum ki ... vusul buldukda bu babda sadır olan emrim üzre amel idüb dahi kefere tayifesin bihasbeşşer'i velkanun donda ve libasda ve tarzı üslûbda tahkir ve tezlil eyliyüb minbaad ata bindirmiyüb ve samur kürk ve samur kalpak ve atlas ve kemha giydirmiyüb ve avretleri dahi yüksek arakiyye ve parus çuka giyinmiyüb müslüman tarzında ve libasında gezmiyeler Olmakuleleri men' ve ref' eyliyüb bu babda sadır olan emrimin icrasında dakika fevt eylemiyesin Fi 21 ş 1040

99

Ermenilerin patriklerinden şikâyetlerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Kadimî Istanbulda sakin Ermeni tayifesi sūddei saadetime arzuhal idüb mezburlar ceddım سلطان محمد خان Sultân Mehmed Han طاب نواه reayası evkafından olub fethi hakanîden bu ane gelinceye değin âyini batılları üzre kiliselerinde cemiyyetleri olduğu günlerde her biri halince bir tabağa akçe vaz idüb ve ol akçeı cem idüb aralarında zebun ve amelimandalarına imdad idüb kadimden vechi meşruh üzre amel iderler iken hâlâ batrikleri olan Sakarya سافریا [1] nam batrik yanında papaslardan Avetos اوه توس [2] ve Kirkor كرفور و اسفاديه [3] ve Serkiz سرکیز nam papaslar varub kadimden olğelmışe muhalif bazı nesne talim idüb batriki mezbur kendü beratında tayin ve tasrih olunduğı rüsumu aidesin alduğundan maada zikrolunan akçeden akçe ve kiliselerinde olan bağçelerden meyve akçesi deyu taleb idüb rencide ve remide eyledüğün bildirüb men' ve ref' olunmak babında emri şerifim reca itmeğün buyurdım ki ... vusul buldukda hususu mezbura mukayyed olub bunlar evkafı mezbure reaysından olub vechi meşruh üzre amel oluna gelmiş iken hâlîyâ kadimden olğelmışe muhalif batrik olanlar minvali meşruh üzre dahlidüb rencide ve remide ve teaddi itdüğü vaki ise minbaad olğelmışe ve şer'i şerife ve emri hümayunuma muhalif dahlü taarruz itdirmiyüb men' ve ref' eyliyesin Ve batriki mezbure kendü beratında tayin ve tasrih olduğu üzre rüsumu ayidesinden ziyade taleb veteaddi ve tecavüz itdirmiyesin Fi 8 c 1040

100

Lânga Kâtib Kasım mahallesindeki hıristiyan evlerine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Mahmiyyei Istanbulda vaki Lânga کوربند Kâtib Kasım کاتب قاسم mahallesi ahalisi tarafından Dergâhı muallâma arzuhal sonıub bundan akdem mahallei mezburde üçyüzden ziyade müslüman evleri var iken müruru eyyam ve tedricile ekserini kefere tayifesi eshabından satın alub temellük idüb ve bir miktarına dahi kefere kiracıları girüb şimdikihalde ancak otuz üç aded müslüman evi kalub mescidimiz olan Kâtib Kasım کاتب قاسم mescidi ile mektebe mutasıl yedi aded müslüman evinin dördünü yedi sekiz seneden beru kefere satun alub ve üçüne dahi kefere kiracıları girüb zikro-

[1] Zaharya. [2] Avedis. [3] Asfadur olsa gerek.

lunan mescid ile mekteb kefere evlerinin arasında kalub kefere âyini batılların icra eyledükce müslümanlar müteazzi olmakdan hâli olmıyub ehli islâm evlerini kefere alub bir taryık ile temellük eylese hûkimülvakit ol evleri ehli islâma beyi itdirmeğe kadir olur mu deyu şeyhülislâmdan istifta olundukda eshabı olan kefereye islâm teklif oluna Kabul itmezler ise cebren beyi itdürülüb deyu iki kıt'a fetvayı şerife virildüğin bildirüb vechi meşruh üzre fetvayı şerife mucibince eshabı islâmı kabul itmezler ise evleri şer'ile ehli islâma beyi olunub ve müste'cir olan kefere dahi ihrac olunub müslüman müste'cirlere virilüb ve minbaad mahallei mezburede olan evler fûruht olunmak lâzım geldikde kefereye beyi olunmıyub ehli islâma beyi olunmak babında inayet reca eyledikleri ecilden fetvayı şerife mucibince amel olunmak emrim olmuşdur Buyurdum ki... vusul buldukda hususu mezburu hak ve adil üzre göresin kazıyye arz olunduğı gibi ise zikrolunan evlerin eshabını meclisi şer'i şerife davet idüb islâm teklif eyliyesin Kabul iderler ise giru evlerinde olalar Müslüman olmazlar ise tenbih idüb mühel viresinki evlerin ehli islâma beyi eyliyeler Eğer tav'an beyi eylemekde inad iderler ise şer'ile cebren değer behaları ile beyi itdüresin Ve müste'ciri kefere olan evlerin eshabına dahi tenbih eyliyesinki kefereyi ihrac idüb müslüman müste'cirlere vireler Ve bundan sonra mahallei mezburede eğer müslim ve eğer kefere evleri fûruht olunmak icab eyledikde ehli islâma fûruht itdirüb minbaad kefereye fûruht itdirmiyesin İnad ve muhalefet idenleri men' ve ref' idüb memnu' olmyanları isim ve resimleri ile yazub arz eyliyesin Şer'i şerife ve emri hümayunuma muhalif kimesneye iş itdirmiyesin Fi 21 n 1046

101

Istanbulda satılan esirlere dair.

Mahmiyei Istanbul استانبول kadısına hüküm ki Mahmiyei Istanbulda beyi olunan esârâ kadimül eyyamdan beru muayyen bir handa beyi ve şira elunub canibi miriye ayid olan pençe pek mazbut olub Esir Hanından اسیرخانای gayri yerde esir satılmamak canibi miriye enfa' ve evlâ olmağın mahmiyei Istanbul استانبول da vaki muhterik olan Esir Hanı اسیرخانای tamir ve ihya olunub miriye nef'i olmagın esir makulesi hanı mezburda satılmak lâzım iken hâlâ satılan esirleri dellal tayifesi çarsu esirlerle bazara getürüb her kes diledüğü yerde mezad ve beyi etmekle nice haramzade kimesneler ve avretler hürülasıl olan kızları esirdir deyu hile ile beyi idüb ve pençesi temessükü olmadıkca esir alınub satılmak hilâfi kanun

iken nice hilekâr esirciler peyda olub uğruluk esirleri getürüb el altından satub ve hür olanları dahi cariyedir deyu hafiyeten satub pençe pek taleb olunmamağla ahvalleri muhtel olub ve miriye dahi gadir terettüb eyledüğünden gayri nice zarar müşahede olunub hâlâ kadimî muayyen olan Esir Hanı اسیرخانای tamir ve termim olunmagin cümle esirler handa satılıb minbaad çarsu ve bazarlarda satılmamak üzre payei seriri âlâma arz ve telhis olundukda minvali meşruh üzre amel olunmasın müş'ir hattı hümayunu saadet makrunumla (fermanı) âlişanım sadır olmuşdur Buyurdum ki bu babda sadır olan hattı şerifimle emrim mucibince amel idüb dahi esirleri Esir Hanında اسیرخانای satdırub asla ve kat'â haric yerde ve çarşu ve bazarda satdırmıyub men' ve ref' eyliyesin Şöyle bilesin Fi 25 ş 1046

102

Takyeciler kethüdasının müslümanlardan intihap edilmesine dair.

Istanbul استانبول kadısına hüküm ki

Mahmiyei İstanbulda Bezazıstan بازارستان kurbinde vaki müslüman takyeci tayifesi süddei saadetime arzuhal idüb kadimden takyeciler hırfetinde müslüman az olub kefere tayifesi ziyade ve kesir olmağla hırfetleri kethüdası kefere tayifesinden olagelüb lâkin hâlâ hırfetimizde müslüman artub ziyade olmağla keferê tayifesinden olan kethüdanın üzerlerine hükümet itmesin şerefi islâmlarına binaen tahammül itmedikleri ecilden hırfetimiz kethüdası içlerinde olan müsliminden biri nasıb ve tayin olunub üzerlerinden zimmî nin kethüdalığın men'e kadir olduklarına şeyhül islâm-dan fetvayı şerife ve fermanı âlişan olmağla içlerinden Yusuf يوسف nam kimesneyi kethüda nasıb ve zimmî tayifesi kethüdalıktan men' olunub canibi şeri'den hücceti şer'iyye virilüb kat'ı niza ve faslı husumet olunmuşken zimmî tayifesi kanaat itmiyüb ol hücceti şer'iyyeye ve fetvayı şerife mugayir bizim dahi elimizde emri şerif ve mucibince hücceti şer'iyye vardır deyu kendü üzerlerine zimmî den bir kethüda nasıb ve tayin itdirüb kadimden olgelâne muhalif bir hırfetde iki kethüda olduğın bildirüb zimmî tayifesinden olan men' ve ref' olunub hücceti şer'iyye ve fetvayı şerife mucibince kethüdaları bir ve müslimden olmak babında emri şerifim reca eyledikleri ecilden Divanı hümayunumda mahfuz olan hidmet defterlerine nazar olundukda takyeciler kethüdası defterde ancak bir olmağla bedelyevm zimmî olmiyub müslümandan kethüda olmak babında fermanı âlişanım sadır olmuşdur deyu vechi vecih üzre hüküm yazılmışdır Fi evaili l 1067

103

Yeni cami için kireç yakan Maltepe ahalisinin artık kireç yakmalarına lüzum kalmadığına dair.

Üsküdar اسکدار monlasına hüküm ki

Valide Sultan سيدةالمخدوات دامت عصمتها in mahmiyei İstanbul استانبول da Bağçe kapısı باغچه قوسى kurbinde bina eyledüğü camii şerife lâzım olan umurda kireç mühim olmağla emri şerifimle ancak camii şerif mühimmatı için kireç yakılması iktiza itmekle mahmiyei mezburda merhum Şehzade Sultan Mehmed شہزادہ سلطان محمد camii evkafı kariyyelerinden kazâi mezbura tâbi Büyük ve Küçük Maldepe بيوك وكوچك مالده nam kariyyelere dahi fermanım üzere kireç yakılması lâzım gelmekle kariyyei mezburlar ahalisi dahi ferman olunan kireci yakub edayi hizmet itmelerile kadimden mezburlar kirec yaka gelmiyüb ancak camii şerif için memurlar olub hâlâ edayi hizmet eylediklerinden sonra gayri kirec yakmaları teklif (ve) kirecci başlar tarafından rencide olunmamak üzere bilfiil camii mezburun bina emini ve Âsitanei saadetimde (mimar) başı tarafından mühürlü temessük virilmekle mucibince amel olunmak üzere yazılmışdır Fi evaili ca 1075

ALFABE TERTİBİ FİHRİST

A, B, C

- Abdi (Sipahi oğullarından) 17
Ahmed (Naib) 14
Ahmed (Mimarbaşı) 26
Ahmed Paşa (Hersekkzade) 29, 30
Ahmed Paşa 34, 35
Ahmed Paşa 36
Akındı burnu 30
Ak yazı 23
Ali Paşa (Veziri âzam) 17
Ali (Müfettiş) 30
Ali Paşa (Bedon muhafızı) 37
Anadolu 39
Ankara 39
Arap Ahmed Paşa 15
Asfadur 53
Avedis (Paşa) 53
Avret pazarı 18
Ayasofya 30, 42
Brusa 2
Balye badra 3
Büyükdere 30
Bedon 37, 38
Bodrum hanı 40
Bağçe kapısı 56
Cafer Ağa (Kapucular kethüdası) 28

Ç, D, E

- Çatladı kapu 30
Çengâl 30
Çulhalu 28
Dalgıç Ahmed Çavuş (Mimar) 12
Davud (Mimarbaşı) 5, 6, 7, 14, 21,
22, 23, 24

- Edirne 9, 36, 47
Edirne kapısı 20, 22
Eflak 17
Emin İskelesi 30
Esir hanı 54, 55
Eyub 30, 38, 39 42

F, G, H

- Fethiye 13, 14
France 48
Galata 4, 8, 10, 14, 15, 21, 24, 26,
29, 30, 32, 38, 39, 41, 42, 43, 48, 51
Gazi Giray 2
Gelibolu 5, 6
Hacı Kasım 30, 31
Hafız Ahmed Paşa 34
Hamza Beğlü 47
Hasan Paşa 9
Hasan (Suyolu nazırı) 50
Hasköy 22
Haslar 10, 18, 22, 24, 29, 34, 41, 42,
43, 49, 50, 51
Hırıstodolu 44
Hora 24
Hüseyn (Bostancıbaşı) 48

İ, I, K

- İngiltere 25,48
İnoz 36
İskiroz 4
İsmail (Mimar) 21
İstinye 14
İzmir 10, 12
İznik 5, 33, 34, 36
İznikmid 32

İstamat 8
 İstanbul (Her sahifede)
 İstati 6
 İstavroz 30
 Kadı kariyesi 27
 Kâğıthane 48, 50
 Kara Birecik 23
 Karacalu 13
 Kara Hayim 20
 Karahisar 33
 Karaman 35
 Kasımpaşa 30
 Kâtip Kasım 53
 Katır hanı 10
 Kefe 1
 Kemaleddin (Galata kadısı) 42
 Kemerler 48
 Kirkor (Papaz) 53
 Kırım 2
 Kırkçeşme 49
 Kominoz 6
 Koca Nişancı 18
 Kum kapısı 30
 Kuru çeşme 30
 Kudüs 24
 Kütahya 33, 43

L, M, N

Lala Paşa 8
 Lânka 53
 Lârende (Niderlande) 48
 Mahmud Cavuş 9
 Maltepe 56
 Manisa 8, 13
 Manol 6
 Marmara 26
 Mehmed 6
 Mehmed (Üçüncü) 13, 25, 29, 31,
 42, 47
 Mehmed Paşa 18, 19

Mehmed Çavuş (Koyun emini) 19
 Mehmed Aha 30
 Mehmed (Fatih Sultan) 30, 31, 34,
 35, 49
 Mehmed (Mimarbaşı) 32, 33, 36, 37
 38, 41
 Mehmed Paşa 34, 35
 Mehmed Çavuş 38
 Mehmed Paşa (Sadrazam) 48, 49
 Mehmed (Şehzade Sultan) 56
 Mekkei Mükerrerme 15
 Melek Aleksi 6
 Meraş 3
 Metrofan 29
 Mihal 6
 Mısır 4, 32
 Murad (Üçüncü) 27, 30, 31, 53
 Murad Çavuş 12
 Mustafa Çavuş (Koyun emiri) 4
 Mustafa Çavuş 8
 Mustafa Ağa (Kızlar ağası) 30
 Mustafa 34
 Mustafa 52
 Mustafa Çavuş (Hoca Sadeddinin
 adamı) 5, 13
 Müderris köyü 34
 Nasuh Paşa 49
 Niderlânde 48
 Nikola 6
 Nısf Güllece 13
 Noman 12, 14, 17

O, R, S

Osman 5
 Osman (Mekke kadısı) 15
 Osman (İkinci) 52
 Rafayel 24
 Revan 27
 Rodos 19, 24, 29
 Rumeli 16

Safiye Sultan 27
 Sadeddin (Hoca) 4, 13, 17
 Sakarya (Zaharya) 53
 Sarıyar 30
 Sefer Çavuş 4
 Selânik 38
 Sinan (Mimar) 5
 Siroz 38
 Sığacık 8
 Süleyman (Kanunû) 47, 49
 Süruri 30

T, Ü, V, Y

Tarabye 30
 Teofiyos (Istanbul patriki) 44
 Tekür 13
 Tire 13

Todori 6
 Topcı Köyü 35
 Tophane 10, 15, 21
 Tophane kapısı 42
 Tûru Sînâ 24
 Üsküb 52
 Üsküdar 8, 10, 22, 26, 27, 29, 30,
 31, 35, 36, 38, 39, 48, 51 56
 Valide Sultan 30
 Venedik 48
 Yahya Çelebi 7
 Yani Aleksi 6
 Yedikule 28, 30, 31
 Yemen 9
 Yenihisar 30
 Yusuf (Hekim başı) 8
 Yusuf (Bevvab) 30, 31
 Yusuf 55

ENCÜMEN NEŞRİYATI DARÜLFÜNUNDA EDEBİYAT FAKÜLTESİNDE ENCÜMEN MERKEZİNDE SATILMAKTADIR.

MECMUA :

	Kş.
Tarihi Osmanî Encümeni mecmuası (13 senelik tam kolleksion).	2550
” ” ” mecmuasından 9 ve 10 uncu senelerini muhtevi olan cüzler, münferiden.	100
” ” ” mecmuasından diğer müteferrik cüzler, münferiden.	50
Türk tarih encümeni mecmuası (3 senelik kolleksion).	360
” ” ” mecmuasından müteferrik cüzler, münferiden.	20
Fihristi umumî (16 senelik mecmuanın muhteviyatı).	25

NEŞREDİLECEK :

1. Türk hizmetinde Tököli İmre, **Ahmet Refik**
2. Hicrî on üçüncü asırda İstanbul hayatı, **Ahmet Refik**